

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MUĞLA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2024 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	10
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	10
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7. DENETİM BULGULARI	14
8. EKLER	61

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: MUSKİ Personel Kadro ve Sayıları	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3:	5
Tablo 4: İdarenin İzni Olmaksızın Alt Yüklenici Çalıştırılan Uluslararası Kredi Kullanımı İle Finanse Edilen Yapım İşleri	23
Tablo 5: Tahsis Edilen Orman Alanına Ait Koordinatlar	34
Tablo 6: Teminat ve Sözleşmesi Bulunmayan Abone Sayıları	53
Tablo 7: İdareye Ait Su Kuyuları	54
Tablo 8: İdareye Ait Derin Kuyular	55

KISALTMALAR

A.Ş	: Anonim Şirket
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri (GİS-Geographic Information System)
DSİ	: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
EKAP	: Elektronik Kamu Alımları Platformu
EML	: Emlak
FHK	: Fhk İnşaat Taahhüt Turizm İthalat İhracat Dış. Tic. Ltd. Şti.
HZR	: HZR Güllük Su ve Atıksu Yatırım Yapım İşletme A.Ş
IBRD	: Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (International Bank for Reconstruction and Development)
İHR	:İhracat
İKN	: İhale Kayıt Numarası
İL Bank A.Ş	: İller Bankası Anonim Şirketi
İSKİ	: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
İTH	:İthalat
KDV	: Katma Değer Vergisi
LTD	: Limited Şirket
MUS C1 –B	: Atık Su Projesi İnşaat Kontrollük Hizmetleri İş
MUS W7	: Fethiye 2. Etap AAT Yapım İş
MUSKİ	: Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
MUTTAŞ	: Muğla Kent Hizmetleri A.Ş. (Otobüs İşletmesi)
OTO	: Otomobil
SCADA	: Supervisory Control and Data Acquisition
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
ŞTİ	: Şirket
TUR	: Turizm
Yİ-ÜFE	: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. İdare Tarafından Tamamlanan Yatırımların Değerleme İşlemlerinin Eksik Yapılması
2. İdare Tarafından İhale Edilen Yapım İşinin Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına Kayıt Edilmemesi
3. İdarenin Yetki Alanı İçerisinde Olan Barajların Devir Alınmaması ve Muhasebe Kayıtlarında Yer Alan Barajın İse Değerleme İşleminin Eksik Yapılması
4. Taşınmaz Envanter Kayıtlarının Tam Olarak Sunulamaması
5. Yapılmakta Olan Yatırımın İlgili Varlık Hesabına Aktarılması
6. Amortisman Hesap Detaylarının Sayıştay Denetimine Sunulmaması

B. Diğer Bulgular

1. Hukuk Müşavirliği Tarafından Kurum Alacaklarının Tahsili için Açılan İcra Dosyalarının Sonuçlandırılmaması
2. Uluslararası Kuruluşlar Tarafından Finanse Edilen İşlerde İdarenin Bilgisi Olmaksızın Alt Yüklenici Çalıştırılması
3. Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Yapılmaması
4. Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisinin Atıl Kalması
5. Kurumun Görev Alanında Olmayan Yol Üst Yapı İşlerinin Yapılması
6. İçme Suyu Temini Konusunda Kamu Kurumları ile Yapılmış Olan Sözleşme Hükümlerinin Uygulanmaması ve Diğer Kamu Kurumlarının Ödemesi Gereken İşletme Giderlerinin Kurum Bütçesinden Karşılanması
7. Dünya Bankası Kredisi Kullanılarak İhale Edilen Yapım İşlerine Ait Sözleşmelerde İhale Mevzuatına Aykırı ve İdare Aleyhine Hükümler Bulunması
8. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğünden Kullanım Amaçlı Kiralanan Yerlerin İşgal Edilmesi

9. İdarenin Kullanımına Tahsis Edilen Arazilerin Hukuka Uygun Olmayan Şekilde Özel Şahıslar Tarafından Kullanılması
10. İmtiyaz Hakkı Sözleşmesinin Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi
11. Aykome Kararı Olmaksızın Paydaş Büyükşehir Belediyesi İle İlçe Belediyelerinin Altyapı İşlemlerinin İdare Tarafından Gerçekleştirilmesi
12. Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli İle İcmal Cetvelinin Yasal Süresi İçerisinde Verilmemesi
13. Taşınır Ambarlarının Güvenlik Problemi Olması ve Fiziki Koşullarının Uygun Olmaması
14. Kurumun Taraf Olduğu İmtiyaz Sözleşmesi Hükümlerine Aykırı Hareket Etmesi
15. İmtiyaz Sözleşmesi Hükümlerine Göre Alınmış Olan Su Güvence Bedellerinin İdare Hesaplarına Aktarılmaması
16. Liman, Marina ve İskelelerde Sunulan Su Hizmetlerine İlişkin Su ve Atıksu Bedelinin Tahsil Edilmemesi
17. Muhasebe İşlem Fişi ve Ödeme Emri Belgelerine Eklenmesi Gereken Belgelerin Bulunmaması
18. Dış Kredi Kullanılarak İhale Edilen İşlere Ait Sözleşme ve Diğer İhale Dokümanlarında Düzenleme Bulunmayan Alanların Varlığı
19. Sözleşmesi ve Teminatı Olmayan Abonelerin Bulunması
20. İdare Tarafından Kullanılan Sondaj Kuyularının Kuyularının Kullanım Belgesinin Bulunmaması
21. Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi
22. Alım Sürecine İlişkin Yasal Prosedürler Tamamlanmadan Araç Bakım Onarım Hizmeti Alınması
23. Elektrik Dağıtımına İlişkin Tesislerin Dağıtım Şirketlerine Devredilmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (MUSKİ), Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı Kararı ile kurulmuştur. MUSKİ Genel Müdürlüğü, Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu Kararı'nın yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 2014 yılı içinde teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Muğla il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler MUSKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre MUSKİ de bağlı idare olarak Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince MUSKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dâhilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Muğla Büyükşehir Belediye Meclisi, MUSKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Muğla Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlamaktadır.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

MUSKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

MUSKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

MUSKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: MUSKİ Personel Kadro ve Sayıları

Personel İstihdam Türü	Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı	Boş Kadro Sayısı
Memur	783	311	472
Sözleşmeli Personel	23	23	0
Kadrolu İşçi	387	85	302
Geçici İşçi	-	-	-
Toplam			
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1404	-
* Büyükşehir Belediyesi kurulması zamanında devir gelen belediyelerden norm kadroda olmayan kadroda personel devir gelmesi sebebiyle 1 personel norm fazlası olarak bulunmaktadır.			

Buna göre, MUSKİ'deki memur (sözleşmeli personel dahil) kadrosunun %41,44'ü dolu vaziyettedir. Kadrolu işçiler için bu oran %21,96 olup, norm kadronun 302'si boş durumdadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

MUSKİ'nin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Buna göre, Mal ve Hizmet Alım Giderleri ile Sermaye Giderlerine ayrılan ödenekler diğer kalemlere göre daha yüksektir. Toplam ödeneğin %79'u harcanmış olup, 1.180.973.179,10 TL ödenek iptal edilmiş ve 43.931.063,00 TL ise devredilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen/ Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal edilen Ödenek (TL)	Gelecek Yıla Devrolan Ödenek (TL)
01- Personel Giderleri	265.788.000,00	90.745.000,00	356.533.000,00	345.496.647,25	11.036.352,75	
02-Sos. Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	32.759.000,00	8.633.000,00	41.392.000,00	39.592.664,93	1.799.335,07	
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.387.345.000,00	327.354.000,00	2.714.699.000,00	2.323.033.980,07	391.665.019,93	
04-Faiz Giderleri	211.295.000,00	0	211.295.000,00	207.553.766,61	3.741.233,39	

05-Cari Transferler	30.131.000,00	14.026.000,00	44.157.000,00	40.951.027,77	3.205.972,23	
06-Sermaye Giderleri	1.342.721.000,0	917.092.613,00	2.259.813.613,00	1.576.876.284,27	639.006.265,73	43.931.063,00
07-Sermaye Transferleri	0	0	0	0	0	
08-Borç Verme	0	0	0	0	0	
09-Yedek Ödenek	231.500.000,00	-100.981.000,00	231.500.000,00	0	130.159.000,00	
Toplam	4.501.539.000,00	1.256.869.613,00	5.758.408.613,00	4.533.504.370,90	1.180.973.179,10	

MUSKİ' nin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Buna göre, Mal ve Hizmet Alım Giderleri ile Sermaye Giderlerine ayrılan ödenekler diğer kalemlere göre daha yüksektir. Toplam ödeneğin %79'u harcanmış olup, 1.180.973.179,10 TL ödenek iptal edilmiş ve 43.931.063,00 TL ise devredilmiştir.

Devredilen 43.931.063,00 TL 464803310630008065 Gayrimenkul Sermaye Üretim bütçe kodunda; 26.12.2024 tarihli 197175 sayılı onay ile Milli Savunma Bakanlığından tahsis edilen yapım işi bedeli bulunmakta olup;

1-2025/258117 ikn numaralı "Muğla İli Datça İlçesi 1'inci Nike Filo Komutanlığı İçme ve Kullanma Suyu Terfi Hattı Yenilenmesi Yapım İşi : 19.000.000,00 TL aktarılan ödenek,

2- 2025/248571 İKN Aksaz Özel Eğitim Merkez Komutanlığı İçme ve Kullanma Suyu Hatlarının Yenilenmesi Yapım İşi 24.931.063,00 TL aktarılan ödenek olarak muhasebe kayıtlarımızda mevcuttur ve 2025 yılı bütçesine devri yapılmıştır.

Tablo 3:
2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL) (b)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	3.284.194.000,00	3.614.700.653,99	1.798.421,11	3.612.902.232,88	86,70
04- Alınan Bağış ve	0,00	43.931.063,00	0,00	43.931.063,00	100,00
05-Diğer Gelirler	848.315.000,00	1.007.822.043,28	35.802,77	1.007.786.240,51	94,76

06-Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler	-1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	4.131.009.000,00	4.666.453.760,27	1.834.223,88	4.664.619.536,39	88,43

İdarenin 2024 yılı bütçe gider tahminleri ve tahsilat rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. Buna göre, Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Giderleri, Faiz Gideri, Cari Transferleri için ayrılan ödeneklerin hemen hemen tamamı harcanmıştır. Mal ve Hizmet Alım Giderleri için ayrılan ödeneğin %86'sı, Sermaye Giderleri için ayrılan ödeneklerin yaklaşık %70'i harcanmamıştır.

2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL) (a)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL) (b)	Gerçekleşme Yüzdesi (%) (b)/(a)
01- Personel Giderleri	356.533.000,00	345.496.647,25	96,90
02-Sosyal Güvenlik Kur.	41.392.000,00	39.592.664,93	95,66
03-Mal ve Hizmet Alım	2.714.699.000,00	2.323.033.980,07	85,57
04- Faiz Gideri	211.295.000,00	207.553.766,61	98,23
05- Cari Transferler	44.157.000,00	40.951.027,77	92,74
06- Sermaye Giderleri	2.259.813.613,00	1.576.876.284,27	69,78
07- Sermaye Transferleri	0	0	
08- Borç Verme	0	0	
09- Yedek Ödenekler	130.519.000,00	0	
Toplam	5.758.408.613,00	4.533.504.370,90	78,73

MUSKİ'nin bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Tablodaki veriler dikkate alındığında, bütçe gelirlerinde sürekli bir artış meydana gelmiş olup, bu durumun en önemli sebebi Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde meydana gelen artıştır. Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler kaleminde ise 2023 yılına göre 2024 yılında büyük bir artış meydana gelmiştir.

Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B- A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0	0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	906.683.598,39	1.698.248.469,80	3.612.902.232,88	87,30	112,74
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	19.056.523,26	401.905,00	43.931.063,00	-97,89	10.830,71
Diğer Gelirler	262.360.256,92	417.783.806,61	1.007.786.240,51	59,24	141,22
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	1.188.100.378,57	2.116.434.181,41	4.664.619.536,39	78,14	120,40
Net Toplam	1.188.100.378,57	2.116.434.181,41	4.664.619.536,39	78,14	120,40

MUSKİ'nin bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Buna göre, 2022 yılına göre 2023 yılında Personel Giderleri, Faiz Giderleri ile Cari Transferlerde %100'ü aşan oranlarda artışlar meydana gelmiştir.

Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B- A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	88.446.043,66	199.709.369,50	345.496.647,25	126	73
SGK Devlet Prim Giderleri	13.673.654,69	23.052.523,26	39.592.664,93	68	72
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	827.885.911,13	1.347.872.519,27	2.323.033.980,07	63	72
Faiz Giderleri	34.624.092,38	103.510.156,94	207.553.766,61	198	101
Cari Transferler	8.662.364,51	18.285.650,00	40.951.027,77	111	124
Sermaye Giderleri	706.276.599,21	1.034.160.524,86	1.576.876.284,27	46	52
Sermaye Transferleri					
Borç Verme					
Toplam	1.679.568.665,58	2.726.590.743,83	4.533.504.370,90	62	66

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; İdarenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı faaliyet gideri 4.234.499.686,18 TL, faaliyet geliri ise 5.308.511.768,37 TL olup, dönem enflasyon güncellemesi 2.604.098.561,94 TL olmuş ve dönem olumlu faaliyet sonucu ise 3.678.110.644,13 TL olarak gerçekleşmiştir.

MUSKİ'nin doğrudan veya dolaylı olarak hissedarı olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

MUSKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir. Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,

- Bilanço,

- Faaliyet sonuçları tablosu,

- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır. Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütölmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiş, iş akış süreçleri belirlenmiştir. Yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmiştir.

İdare yaptığı görevlendirmelerde görevler ayrılığı ilkesini dikkate almaktadır. Kamu İç kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı, Kamu İç Kontrol Standartları Tebliğine uygun olarak hazırlanmıştır. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmakta olup; personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmiş, Kurumda ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim planlamasının yapıldığı görülmüştür.

Risk Değerlendirme Standartları

İdarenin kendi birimleri ve personelinin katkılarıyla hazırlanmış stratejik planı bulunmaktadır. Buna uygun olarak performans programı hazırlanmış, Kurumun bütçesi performans hedefleri ve faaliyetlerle ilişkilendirmesi yapılmıştır.

İdare tarafından kurumsal riskler belirlenmiş olup, iç kontrol riskleri ile ilgili çalışmalar tamamlanmış, uygulamaya geçilmiş ancak uygulamada yetersizlikler mevcuttur. Risklerin belirlenmesi aşamasında Kurum personelinin katılımı sağlanmış, risklerin değerlendirmesi yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetlerinin belirlenmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Kontrol faaliyetinin

uygulanması için sorumlular belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslara uygun olarak kurulmuştur.

Bilgi ve İletişim Standartları

Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkanı sunacak yönetim bilgi sistemleri bulunmaktadır. İçerik olarak mevzuata uygun hazırlanmış İdare faaliyet raporu hazırlanmış ve Kurum web sitesinde yayınlanmıştır. Faaliyet sonuçları ile değerlendirmelerinin idare faaliyet raporunda gösterilmesi yönünde çalışmalar mevcuttur. Kurumda veri kayıt ve dosyalama sistemi mevcut olup, mevcut bilgi yönetim sistemleri bilgi güvenliğini ve yedekleme gerekliliklerini sağlayacak şekilde dizayn edilmiştir.

İzleme Standartları

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun üst yöneticinin onayı ile görevlendirmesi yapılmıştır. İdarenin tüm birimleri iç kontrol sistemlerini yılda en az bir kez değerlendirmekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlamaktadır. İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu bu raporları değerlendirerek üst yöneticinin onayına sunmaktadır. Üst yöneticinin onayladığı değerlendirme raporunda yer alan iç kontrol bileşenlerine ilişkin tespit edilen yetersizlikleri gidermek üzere çalışma yapılmaktadır. Kurumda iç denetçi ve dolayısıyla iç denetim raporu bulunmamaktadır. Üst yönetici ve harcama yetkilileri iç kontrol güvence beyanını imzalamışlardır.

İç kontrol sistemi ve kurumsal risk yönetimi bütün yönleriyle değerlendirildiğinde, bu alanda Kurumda çok fazla eksiklik olmadığı, üst yönetim ve kurum personelinin sahiplenme düzeyinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Ancak iç kontrol sisteminin en önemli parçalarından biri olan iç denetim biriminin kurulmamış olması ve dolayısıyla iç denetim raporu hazırlanmıyor olmasının büyük bir eksiklik olduğu düşünülmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İdare Tarafından Tamamlanan Yatırımların Değerleme İşlemlerinin Eksik Yapılması

İdare tarafından ihale edilen ve tamamlanan yatırımların muhasebe kayıtlarında yapılması gereken değerlendirme işlemlerinin eksik yapıldığı tespit edilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 (mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 189'uncu maddesinde 250-Arazi ve Arsalar Hesabı'nın; 191'inci maddesinde 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı'nın; 193'üncü maddesinde 252-Binalar Hesabının işleyişi düzenlenmiştir.

Her üç hesapta kayıtlı tutarların yıl sonunda enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu varlığın değerinde ortaya çıkan artışlar bu hesaba borç, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedilir.

Yapılan inceleme sonucunda; Projeler Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan Sınırlı Aynî Haklar tablosunda yer alan taşınmaz kayıtlarında yer alan 1845 İD kodlu Bodrum Kemer Mahallesi 127 ada 435-442 parselde yer alan Arıtma Tesisi ve Hizmet Binası kayıtlarının 2014 yılında Bodrum Belediyesinden devir alınmış ve 2016 yılında bir şirkete emlak değerlemesi yaptırılarak 4.025.000,00 TL olarak kayıt altına alındığı görülmüştür. Fakat 2024 yılı sonunda enflasyon düzeltmesi işlemi yapılmamasıyla birlikte yurt içi fiyat endeksi dikkate alınarak (Yİ-ÜFE) endeksin uygulanması sonucu 62.036.940,72 TL tutarın muhasebe kayıtlarında olmadığı görülmüştür.

İdare tarafından tamamlanan yatırımların kayıtlarının incelenerek gerekli enflasyon düzeltme işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 2: İdare Tarafından İhale Edilen Yapım İşinin Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına Kayıt Edilmemesi

İdare tarafından İl Bank AŞ kredisiyle ihale edilen yapım işinin 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt edilmediği tespit edilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 (mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabı”nın niteliğini düzenleyen 204’üncü maddesine göre 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılması gerekmektedir.

Anılan Yönetmeliğin 204’üncü maddesine göre gerek yılı içerisinde gerekse yıllara sari olarak yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak tutarlar, bir taraftan 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına borç, kesintiler ilgili hesaplara, ödenecek tutar 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde İdare tarafından ihale edilen yapım işi ihalelerin yapım sürecinde 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda;

- 24.06.2014 tarihli İl Bank AŞ Genel Müdürlüğünün yazısı ile 4.199.688,00 TL ile kredinin Projeler Dairesi Başkanlığı tarafından kayıtlara alınmayarak İdarenin zarara uğratıldığı,

- İlgili kredi ile ihale edilen 4.199.688,00 TL ile kredilendirilen Ortakent- Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi’nin %85’inin tamamlanmasına ilişkin yazılar bulunmasına rağmen muhasebe kayıtlarına alınmadığı,

- Yıl sonu itibariyle alınan kredinin enflasyon düzeltmesi işleminin yapılması gerekirken 3.083.930,00 TL (tamamlanan bedel) x 3.756,52 (Yİ-ÜFE-Aralık 2024)/234,18 (Yİ-ÜFE-Nisan 2014-Aralık 2024) = 49.338.139,14 TL eksik yapıldığı,

tespit edilmiştir.

Yıl sonu itibariyle alınan kredinin enflasyon değerlemesi işleminin yapılmaması nedeniyle 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının 49.338.139,14 TL noksan görünmesine neden olunmuştur.

İdare tarafından alınan kredilerin kayıtlara alınması ve bu kredilerle ihale edilen yapım işlerinin mevzuat hükümlerinde belirtildiği şekilde kayıtlara alınması gerekmektedir.

BULGU 3: İdarenin Yetki Alanı İçerisinde Olan Barajların Devir Alınmaması ve Muhasebe Kayıtlarında Yer Alan Barajın İse Değerleme İşleminin Eksik Yapılması

İdarenin yetki alanı içerisinde olan üç adet barajın devir alınmayarak muhasebe kayıtlarının yapılmadığı; muhasebe kayıtlarında var olan bir adet barajın muhasebe kayıtlarının ise değerlendirme işleminin eksik yapıldığı tespit edilmiştir.

23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesinin (a) bendine göre İdarenin görevleri arasında; içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişme yer almaktadır.

27.05.2016 tarih ve 29724 (mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "251 Yeraltı ve yerüstü hesabı"nın niteliğini düzenleyen 190'ıncı maddesine göre yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı, herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılır.

Anılan Yönetmeliğin 251-Yeraltı ve Yerüstü Hesabının işleyişini düzenleyen 191'inci maddesinde;

- Bedelsiz olarak kuruma intikal eden yeraltı ve yerüstü düzenleri tespit edilen değerleri üzerinden 251-Yeraltı ve Yerüstü Hesabına borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği,

- Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabında kayıtlı tutarların yılsonunda enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucu varlığın değerinde ortaya çıkan artışlar 251-Yeraltı ve Yerüstü Hesabına borç, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedileceği, düzenlemelerine yer verilmiştir.

Anılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde İdarenin görevi arasında, içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının karşılanmasında kurulu olanları tesisleri devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişme yer almaktadır. Bu nedenle kurulu tesislerin İdare tarafından devir alınması durumunda gerekli muhasebe kayıtlarını yukarıda anılan mevzuat hükümleri çerçevesinde yapması gerekmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda;

i. Mumcular Barajı, Akgedik Barajı ve Geyik Barajı ile Bafa ve Köyceğiz Göllerinin devir alınmadığı ve yapılması gereken muhasebe kayıtlarını yapılmadığı,

ii. Atatürk Barajının ise 2.015.637.884,51 TL yapım maliyeti (kayıtlı değeri) olduğu, 2017 yılında 1.055.723,65 TL ve tam tarihi tespit edilemeyen 190.000.000,00 TL yatırım yapılarak yıl sonu mizanında toplam 2.206.693.608,16 TL muhasebe kayıtlarında yer almasına rağmen enflasyon değerleme işlemlerinin yapılmadığı,

tespit edilmiştir. Yıl sonunda;

190.000.000,00 TL değerlemesi ile "190.000.000,00 TL x 3.756,52 (Yİ-ÜFE-Aralık 2024) / 250,16 (Yİ-ÜFE-Nisan 2014-Aralık 2024) TL "2.845.534.058,20 TL,

1.055.723,65 TL değerlemesi ile "1.055.723,650 TL x 3.756,52 (Yİ-ÜFE-Aralık 2024) / 288,59 (Yİ-ÜFE-Nisan 2014-Aralık 2024) " 13.705.567,50 TL,

2.015.637.884,51 TL değerlemesi ile "2.015.637.884,51 TL x 3.756,52 (Yİ-ÜFE-Aralık 2024) / 319,60 (Yİ-ÜFE-Nisan 2014-Aralık 2024) " 23.628.371.861,93 TL

enflasyon düzeltmesi kayıtlarının yapılması gerekmektedir. Fakat yıl sonu enflasyon düzeltmesi kayıtlarının yapılmayarak toplam 26.951.208.201,23 TL yıl sonu mizanda yer

alması gerektiği halde kayıtlara 2.206.693.608,16 TL olarak geçmesi neticesinde 24.744.514.593,07 TL'lik kaydın yapılmadığı görülmüştür.

İdarenin yetki alanında olan barajların ve gölün devir alınarak muhasebe kayıtlarının yapılmasının yanı sıra var olan muhasebe kayıtlarında eksik yapılan enflasyon düzeltmesi kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: Taşınmaz Envanter Kayıtlarının Tam Olarak Sunulamaması

İdare tarafından taşınmaz envanter kayıtlarının tam olarak tespit edilemediği ve Sayıştay denetimine sunulmadığı görülmüştür.

03.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesi;

"...

e) Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, İSKİ'nin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek,

f) Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek."

şeklinde düzenlenmiştir.

MUSKİ Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı Çalışma Usul ve Esasları Yönergesi'nin "Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı" başlıklı 7'nci maddesinin 12'nci fıkrası "İdarenin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan taşınır ve taşınmazlara ilişkin muhasebe icmal cetvelleri düzenlemek veya düzenlettirmek," şeklinde düzenlenmiştir.

Anılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakkı tesis etmek İdarenin görevleri arasında bulunmakla birlikte; İdarenin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan taşınmazlara ilişkin muhasebe icmal cetvelinin düzenlenmesi Strateji Daire Başkanlığının görevleri arasında bulunmaktadır.

Yapılan inceleme sonucunda;

- MUSKİ Strateji Dairesi Başkanlığı tarafından yıl iş ve işlemler içerisinde taşınmaz münferit kayıtları bulunmasına rağmen taşınmaz kayıtları tamamı yıl sonu itibariyle Sayıştay denetimine sunulmadığı,

- Taşınmaz kayıtları arasında 1 adet sarnıç bulunmasına rağmen 82 adet sarnıcın kaydının bulunmadığı (Eskiçeşme, Gümbet, Bardakçı, Marmaris, Koru, Milas ve Kıyıkışlacık gibi yerlerde bulunan sarnıçlar),

- İdareye Orman Tahsis Arazisinde kullanıma sunulan taşınmazların yer yer kiraya verildiği ve işgaliyeye uğradığı gerekli kayıtların zamanında tutulmadığı,

- Kayıtlarda su kuyuları bulunmakla birlikte bekçi ikameleri için yapılan tesislerin kaydının yapılmadığı,

- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla bütünleşik şehir kavramı içinde köy tanımı kalkmakla birlikte tarımsal alanda kalmak isteyen mahallelerin içerisinde bulunan İdareye ait taşınmazların ve yer altı yer üstü yapılarının kayıtlarının yapılmadığı,

görülmüştür.

İdareye ait taşınmaz envanter kayıtlarının tam olarak yapılması ve Sayıştay denetimine sunulması gerekmektedir.

BULGU 5: Yapılmakta Olan Yatırımın İlgili Varlık Hesabına Aktarılması

İdare tarafından geçici kabulü yapılan Denizova Güneş Enerji Santraline ilişkin tutarın varlık hesaplarına kayıt edilmediği tespit edilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabı"nın niteliğini düzenleyen 204'üncü maddesine göre yapılmakta olan yatırımlar hesabı, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılır.

Anılan Yönetmelik'in "252 Binalar hesabı"nın işleyişini düzenleyen 193'üncü maddesine göre bütçeye gider kaydıyla gerçekleştirilip yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen bina yapımına ilişkin tutarlar binanın tamamlanıp geçici kabulün yapılması ile birlikte, 252- Binalar Hesabına borç, 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına alacak kaydedilir.

Anılan mevzuat hükmü gereğince İdare tarafından ihale edilen yapım işi ihalelerinin geçici kabulü yapıldığını gösteren kanıtın İdarece onaylandığı tarihe kadar 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

İdare tarafından 16.07.2024 tarihinde geçici kabulü yapılmış olan Denizova Güneş Enerji Santrali yapım işine ait toplamda 116.336.333,66 TL hakediş gerçekleştiği halde ilgili tutarın 252- Binalar Hesabına kayıt edilmediği görülmüştür. Bu nedenle 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı ilgili tutar kadar fazla; 252 Binalar Hesabı anılan tutar kadar noksan yansıttığından ilgili hesaplar gerçek durumu yansıtmamaktadır.

İdare tarafından geçici kabulü yapılan yapım işi ihalelerine ait tutarların ilgili varlık hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

BULGU 6: Amortisman Hesap Detaylarının Sayıştay Denetimine Sunulmaması

257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nın detayları yıl sonu itibariyle Sayıştay denetimine sunulmamıştır.

27.05.2016 tarih ve 29724 (mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 202'nci maddesinde hesabın niteliği ve 203'üncü maddesinde hesabın işleyişi düzenlenmiştir.

19.12.2010 tarih ve 27790 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Sayıştayın yetkileri" başlıklı 6'ncı maddesi "(1) Sayıştay, bu Kanunla veya diğer kanunlarla yüklendiği görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu idareleri ve görevlileriyle doğrudan yazışmaya, gerekli gördüğü belge, defter ve kayıtları göndereceği mensupları aracılığıyla görmeye, mallar hariç dilediği yere getirtmeye, sözlü bilgi almak üzere her derece ve sınıftan ilgili memurları çağırma, kamu idarelerinden temsilci istemeye yetkilidir.

(2) Sayıştay, denetimine giren işlemlerle ilgili her türlü bilgi ve belgeyi, kamu idareleri ile bankalar dahil diğer gerçek ve tüzel kişilerden isteyebilir." şeklindedir.

Anılan Kanun'un "Hesapların verilmesi, muhasebe birimlerinin ve muhasebe yetkililerinin bildirilmesi" başlıklı 8'inci maddesinde "(1) Kamu idarelerinin hesapları, muhasebe yetkilileri tarafından hazırlanarak üst yöneticiler veya görevlendirdiği harcama yetkilileri ile muhasebe yetkilileri tarafından denetime hazır bekletilir veya Sayıştayın bildireceği yere gönderilir." denilmektedir.

Yapılan inceleme sürecinde denetime tabi olarak 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabının detayları anılan mevzuat hükümlerine aykırı olarak denetime sunulmamıştır.

6085 Sayıştay Kanunu hükümlerine göre bilgi ve belgelerin mevzuat hükümleri çerçevesinde denetime sunulması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Hukuk Müşavirliği Tarafından Kurum Alacaklarının Tahsili için Açılan İcra Dosyalarının Sonuçlandırılmaması

İdare alacaklarının tahsili amacıyla Hukuk Müşavirliği tarafından açılan icra takip dosyalarının sonuçlandırılması için gayrimenkul ve araç satış işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

24.12.2003 tarih ve 25326 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

23.07.1965 tarih ve 12056 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 11'inci maddesinde devlet memurlarının kanun ve diğer mevzuatta belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumlu oldukları, 12'nci maddesinde ise devlet memurlarının görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek zorunda oldukları belirtilmiştir.

İdare alacaklarının tahsili için açılan icra takip dosyaları üzerinde yapılan incelemelerde borçluların gayrimenkul ve araçları üzerine haciz konulmakla yetinildiği, borçluların borçlarını ödemedikleri halde gayrimenkul ve araç satış işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere devlet memurlarının görevlerini kanun ve diğer mevzuatta hükümlerine göre ve dikkat ve itina ile yerine getirmemesi sonucu kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmediği anlaşılmaktadır. Bu konudaki ihmalin ortadan kaldırılarak İdare menfaatinin gözetilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Uluslararası Kuruluşlar Tarafından Finanse Edilen İşlerde İdarenin Bilgisi Olmaksızın Alt Yüklenici Çalıştırılması

Uluslararası kuruluşlardan kredi alınarak gerçekleştirilen yapım işlerinde alt yükleniciler çalıştırıldığı ve bu konu hakkında İdarenin bilgisi olmadığı tespit edilmiştir.

23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Kredi ve Borçlanmalar" başlıklı 14'üncü maddesine göre, su ve kanalizasyon idareleri yurt içi kuruluşlardan, İller Bankasından, Hazine ve Maliye Bakanlığının izniyle yurt dışı kuruluşlardan kredi ve borç alabilmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki tabloda yer alan işler için Dünya Bankasının ana borç veren kuruluşu olan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankasından finansman sağlanmış, sözleşmeler imzalanmıştır.

Sözleşmelerin tanımlar başlıklı 1'inci maddesinin (r) fıkrasına göre, işveren, sözleşme özel koşullarında belirtilen söz konusu işin gerçekleştirilmesi için yükleniciyi çalıştıran taraftır. Aynı maddenin (i) fıkrasına göre yüklenici, söz konusu işi gerçekleştirmek üzere sunduğu teklif işveren tarafından kabul edilen taraftır. (y) fıkrasına göre ise proje müdürü, söz konusu işin yerine getirilmesini denetlemek ve sözleşmeyi idare etmekle sorumlu olup, sözleşme özel koşullarında adı geçen şahıstır. Söz konusu şahıs, Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası tarafından zorunlu kılınan ve bu doğrultuda MUSKİ tarafından hizmet alımı yöntemi ile ihale edilen müşavirlik firmasının atanmış temsilcisidir.

Taraflar arasında imzalanan sözleşmeye göre, ihale kapsamındaki işleri yükleniciler kendileri yapabileceği gibi alt yüklenicilerden de faydalanabilmektedir. Sözleşmelerin tanımlar başlıklı 1'inci maddesinin (ee) fıkrasına göre alt yüklenici, *"saha çalışmaları da dahil olmak üzere sözleşmede belirtilen işin bir bölümünü gerçekleştirmek üzere yüklenici ile bir sözleşmesi bulunan şahıs veya tüzel kişiler."* şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre, alt yüklenicinin yapacağı işler konusunda bir ayrıma gidilmemiş, sözleşme konusu işin herhangi bir bölümü için alt yüklenici çalıştırılabileceği ifade edilmiştir. Ancak böyle bir durumda sözleşme genel

koşullarının 7.1'inci maddesine göre, yüklenicilerin proje müdürünün onayını alması şarttır. Bu durumda yüklenicinin yükümlülüklerinde bir değişiklik meydana gelmemektedir.

Sözleşme özel koşullarının 4.1'inci maddesinde proje müdürünün işlem yapmadan önce işverenin onayını alacağı konular sıralanmış olup, bunlardan biri de yüklenicinin, alt yükleniciler ile sözleşme imzalaması durumudur. Bir başka ifade ile, yükleniciler alt yüklenici çalıştırmak istemesi durumunda bu talebi öncelikle proje müdürünün onayına sunmalı ve proje müdürü de İdareden onay almalıdır.

Sözleşme koşulları incelendiğinde, alt yüklenici çalıştırılması ile ilgili oransal bir sınırlamaya gidildiği görülmektedir. Sözleşme özel koşulların 7.1'inci maddesinde, “yüklenicinin sözleşmenin %20'sine kadar işler için alt yükleniciye iş verebileceği, teklif edilen alt yüklenicinin yeterliliği bölüm 7.1 Teknik Şartnameler Madde 2.11 hükümleri uyarınca proje müdürü tarafından onaylanacaktır.” denilmektedir.

Teknik şartnamelerin “Taşeronların Görevlendirildiği İşler” başlıklı 2.11'inci maddesinde göre “Yüklenici işlerin bizzat deneyimine, niteliğine sahip olmadığı ve kendisinin üstlenmesi onaylanmayan ve şartnamede tanımlanan bölümleri için uzman taşeronlar görevlendirilecektir. Yüklenici, önerdiği tüm uzman taşeronların, özel imalat kalemleri tedarik firmalarının ve yerel temsilcilerinin adlarını veya Türkiye'de temsilcisi yoksa, hizmet ve yedek parça temini yöntemlerini, her taşeronunun üstleneceği iş kalemlerini proje müdürünün onayına sunacaktır. Yüklenici, önerdiği her imalat firmasının, benzer nitelikte imalatlarda başarılı olduğuna dair kanıtı sağlayacaktır. Yüklenicinin, önerdiği taşeronların çalışması için önerildiği iş kapsamıyla ilgili, son 5 yıl içerisinde en az 2 (iki) benzer sözleşmeyi başarılı olarak tamamladığına ve finansal olarak da güvenilir olduğuna dair kanıtı proje müdürüne sunması gerekmektedir”

Tablo 4: İdarenin İzni Olmaksızın Alt Yüklenici Çalıştırılan Uluslararası Kredi Kullanımı İle Finanse Edilen Yapım İşleri

İhale Kayıt No (İKN)	Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankasından (IBRD) Dış Finansman Kullanılarak İhale Edilen İşler	Çalıştırılan Alt Yüklenici Sayısı	İdareden Onay Alınan Alt Yüklenici Sayısı
2019/386136	Bodrum İlçesi Kanalizasyon Şebekesi Hattı Yapım İşİ	13	0
2019/404065	Fethiye İlçesi Hizsarönü-Ovacık Mahallesi Kanalizasyon Şebeke ve Kolektör Yapılması İle Fethiye İlçesi Mevcut Kanalizasyon Şebeke Rehabilitasyonu İşİ	1	1
2020/83391	Fethiye Atıksu ve Arıtma Tesisi II.Etap Yapım İşİ	3	0
2020/265266	Turgutreis Atıksu Arıtma Tesisi ve Deniz Deşarjı İnşaatı İşİ	7	1

2020/579641	Mevcut Atıksu Arıtma Tesislerinin Revizyonu	2	0
2022/168478	Milas Ören Kanalizasyon Şebeke Yapım İşi	2	0
2022/252246	Milas Ören Atıksu Arıtma Tesisi Yapım İşi	2	0

Yapılan inceleme sonucunda, yukarıdaki tabloda yer alan yapım işi ihalelerinde toplamda 30 adet alt yüklenici çalıştırılmış olup, bunların sadece 2'si için proje müdürünün ve İdarenin onayı alınmıştır. Diğer bir ifade ile 28 alt yüklenici çalıştırılması ile ilgili proje müdürünün ve İdarenin bilgisi bulunmamaktadır.

Proje müdürünün yüklenici tarafından yapılan işleri denetlemek ve sözleşmeyi idare etmek yönünde sorumlulukları bulunduğu dikkate alındığında, alt yüklenici çalıştırılmasına dönük faaliyetlerin takip edilmesi ve bu durumunun İdarenin bilgi ve onayına sunulması gerekmektedir.

BULGU 3: Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Yapılmaması

İdare adına kayıtlı taşınmazların cins tashihiinin yapılmaması nedeniyle mevcut kullanım şekli ve tapu kayıtlarının uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

02.10.2006 tarih ve 26307 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinin (b) fıkrasında cins tashihi "*Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi*" olarak tanımlanmıştır.

Anılan Yönetmelik'in "Cins Tashihlerinin Yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde; "*(1) (Değişik:3/6/2014-2014/6455K.) Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır. Kamu idareleri taşınmazların cins tashihiinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar. (Ek cümle:RG-16/12/2020-31336-C.K.-3304/4 md.) Ancak kamu idarelerinin savunma, güvenlik ve istihbarat hizmetlerinde kullandığı taşınmazlardan, ilgili idarelerce belirlenenlerin cins tashihleri yapılır. (2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihiine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.*" denilmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda, tapuda İdare adına kayıtlı olan arsa ve tarlalar nezdinde yapılan inceleme sonucunda cinsi arsa veya tarla olan bazı taşınmazların fiili durumda su deposu, konut, hizmet binası olarak görüldüğü tespit edilmiştir.

İdare adına tapuda kayıtlı taşınmazların cins tashihlerinin yapılarak mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının uyumunun sağlanması gerekmektedir.

BULGU 4: Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisinin Atıl Kalması

İdareye ait taşınmaz kayıtlarının incelenmesi sonucunda Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisinin %85'inin tamamlanmasına rağmen atıl kaldığı ve 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt edilmediği tespit edilmiştir.

23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesine göre içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişme bulunmaktadır.

27.05.2016 tarih ve 29724 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 204'üncü maddesine göre yapılmakta olan yatırımlar hesabı, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılıncaya kadar izlenmesi için kullanılır.

Ortakent Yahşi Belediyesi'nin 07.05.2010 tarih 35 numaralı Bodrum İlçesi Ortakent/Yahşi Beldesi Hortma Mevkii 532 nolu parseldeki "Atıksu Arıtma Tesis" ile ilgili imar planı değişikliğine ilişkin Meclis Kararı almıştır. 2013 yılında Ortakent-Yahşi Atıksu Arıtma Tesis İl Bank A.Ş tarafından 2013/126 sayılı ihale ile ihale edilmiş 02.04.2013 tarihinde 3.144.270,00 TL bedel ile yüklenici ile sözleşme imzalamış ve 26.04.2013 tarihinde yer teslimi yapılmıştır.

ERYAP İnş. ve Tic. A.Ş tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı aleyhine Muğla 2. İdare Mahkemesi'ne 2014/1042 esas ihale işleminin iptali talebi için dava açılmıştır. Yargılama sonucu 22.12.2015 tarihi Kararı ile söz konusu imar planı iptal edilmiştir.

01.08.2019 tarih ve E.12847 sayılı İlbank A.Ş. yazısı ile "Ortakent -Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi İnşaatı İşi" ile yüklenicinin talebi üzerine 18.01.2019 tarih ve 30659 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un geçici 4.maddesi doğrultusunda İlbank A.Ş. tarafından tasfiye talebinde bulunmuştur. Bu tarihten itibaren Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi projesi %85 oranında tamamlanarak sona ermiştir.

Danıştay 13. Dairesinin 2020/3683 sayılı Kararı ile E.2014/497 ve K.2015/761 sayılı kararın bozulmasına ve yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiştir.

Nihai olarak Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi ile ilgili olarak: İzmir 4. İdare Mahkemesi 2021/488 E sayılı dosya Danıştay 13. Dairesi'nin 17.02.2022 tarih ve 2022/205 esas sayılı ilamı ile onanmıştır.

Onanma üzerine; 06.05.2022 tarihinde İl Bank A.Ş heyeti Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi Yapım İşi Tasfiye geçici kabulünü ve kesin kabulünü yapmıştır.

Dava dosyalarının incelenmesinden; Muğla İli Bodrum ilçesi, Ortakent Yahşi Köyü Hortma Mevkii 4 pafta, 532 sayılı parselin sahibi olan davacı tarafından, daha önceki imar planlarında park alanı yeri olarak belirlenen alanın Mülga Ortakent Yahşi Belediye Meclisinin 07.05.2010 günlü ve 35 numaralı karar ile söz konusu alanın yeni imar planları ile arıtma tesis alanı olarak belirlendiği, Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi yapım ihalesinin 12.02.2013 tarihinde ihaleye 9 isteklinin katıldığı ve ihalenin Alt ve Üst Yapı İnşaat Sanayi Ticaret A.Ş firmasında kaldığı, 12.04.2013 tarihinde sözleşmesinin imzalandığı, 26.04.2013 tarihinde ise yer teslimatı yapılarak inşaatla başlandığı ve işin bitiş tarihinin 24.01.2015 olarak belirlendiği; Mülga Ortakent Yahşi Belediye Meclisinin 07.05.2010 günlü ve 35 numaralı kararı ile kabul edilen Koruma Amaçlı 1/5000 Ölçekli ve 1/1000 ölçekli imar planının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylandığı anlaşılmaktadır.

15.04.2014 tarihinde askıya çıkarılması üzerine davacı bu imar planı değişiklikleriyle ihaleden haberdar olduğunu belirterek, arıtma tesisi ihalesinin iptali istemiyle davayı açtığı, ayrıca Koruma Amaçlı 1/5000 ölçekli ve 1/1000 Ölçekli imar planının taşınmazının bitişiğinde

arıtma tesis alanı olarak ayrılan kısmının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle davayı açtığı anlaşılmaktadır.

Mahkemede Koruma Amaçlı 1/5000 ölçekli ve 1/1000 Ölçekli imar planının iptali istemiyle açılan 12014/1042 Esas sayılı dosyada yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda, Mülga Ortakent Yahşi Belediye Meclisinin 07.05.2010 günlü ve 35 numaralı karar ile kabul edilen ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanarak 15.04.2014 tarihinde askıya çıkarılan Muğla İli, Bodrum İlçesi, Ortakent Yahşi Beldesine ilişkin Koruma Amaçlı 1/5000 ölçekli ve 1/1000 ölçekli imar planının taşınmazının bitişiğinde arıtma tesis alanı olarak ayrılan kısmında; şehircilik ilkeleri, planlama esasları, plan tekniği ve imar mevzuatına uyarlık bulunmayarak yürütmenin durdurulmasına karar verildiği görülmektedir.

İmar durumunda Koruma Amaçlı 1/5000 -1/1000 ölçekli imar taşınmazının bitişiğinde arıtma tesis alanı olarak ayrılan kısmının hukuka aykırılığı yargı kararıyla ortaya konulmasıyla arıtma tesisi projesi dayanaksız kaldığından arıtma tesisi ihalesi işleminde hukuka ve mevzuata uyarlık bulunmadığı mahkeme kararıyla ortaya çıkmıştır.

Ayrıca anılan Davada, Ortakent-Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi yapım işine ilişkin 12.02.2013 tarihinde yapılan ihale işleminin iptali istenilmektedir. 20.01.1982 tarih ve 17580 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, konu, sebep ve maksat yönlerinden biri ile hukuka uygun olduklarından dolayı iptal talebinde bulunanların menfaatleri ihlal edilenler tarafından dava açılacağı hükmüne; aynı Kanun'un 7/1. maddesinde ise, özel kanunlarda ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay ve İdare Mahkemelerinde altmış gün olduğu hükmüne yer verilmiştir.

12.02.2013 tarihinde ihalesi, 12.04.2013 tarihinde sözleşmesi imzalanan ve 26.04.2013 tarihinde yer teslimi yapılarak inşaatına başlanılarak %85'i tamamlanan arıtma tesisi ihalesi işlerinden dolayı ihaleye iştirak etmeyen davacının yapılan ihaleden dolayı menfaatinin etkilendiğinden söz edilemeyeceğinden, dava açma ehliyetinin bulunmadığı, ayrıca söz konusu tesisin yapım ihalesi için ilan verildiği; 12.02.2013 tarihinde ihalesi yapıp 26.04.2013 tarihinde yer teslimatı yapılarak inşaat başlandığı ve inşaatın % 85 tamamlanan bir işten imar plan değişikliğinin askıya çıkarılmasına kadar haberdar olmaması hayatın olağan akışına uygun düşmemektedir. Bu nedenle ihaleden en geç inşaat başlanıldığı 26.04.2014 tarihinde haberdar olduğu, bu tarihten itibaren 60 gün içerisinde dava açması gerekirken 15 ay sonra açılan davanın

süresinde olmadığından işin esasına girilmeden ehliyet ve süre yönlerinden reddi ve işin esasına girilmemesi gerektiği düşüncesiyle davanın hatalı açıldığı azınlık kararında ayrıca belirtilmiştir.

Dava sonucunda ayrıca ilgili arıtma tesisine ilişkin yıkım kararı verilmesinin sonucunda kamunun zararı oluşmakla birlikte aynı zamanda çevresel kirlilik devam edecektir.

Ayrıca yıkım kararı uygulandığında ilk 28.06.1988 tarih ve 1568 nolu Encümen Kararı ile imar uygulaması için verilen kararın da iptal edilmesi gerektiğinden ilgili sitenin de yıkım kararı olması gerekir. Bu nedenle Danıştay Kararının eksik olduğu açıkça görülmektedir. Çevre kirliliği ve kamusal menfaat gözetilerek yapılan arıtma tesisinin yıkılması sonucu 10 yıldır arıtmanın devreye alınamaması ve işletilememesi sonucu doğan kamu zararının yanı sıra bir yatırım maliyeti söz konusudur. Ferdin başvurusunda emlak değerinin düşeceğinin kaygısı ile açtığı davanın sitenin yıkımın gerçekleştirilmesi sonucu kamusal adaletin ve kamusal değerlerin ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

Muğla Büyükşehir Belediyesi, Bodrum Belediyesi, MUSKİ ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının elinde birçok imar değişikliği yapılmasına Çevre Düzeni Planı, Nazım İmar Planı revizyonu içerisinde bu yerin imar durumunun düzeltilebileceği halde iş ve işlemlerinin yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca %85'i tamamlanan Ortakent-Yahşi Atıksu Arıtma Tesisi'nin İdare tarafından 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilmediği de görülmüştür.

Ortakent – Yahşi Atıksu Arıtma Tesisinin atıl durumdan aktif duruma geçirilmesi adına;1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planına AAT yerinin lekesinin işaretlenmesi, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planında Bodrum Belediyesi ve Büyükşehir Belediyesi ile koordine olarak plan revizyonu çalışması yapılarak, tesis yerinin “Teknik Altyapı Alanı “ olarak ayrılması, tescil edilmesi ve sonrasında İdareye devrinin yapılarak, taşınmaz kayıtlarına işlenmesi, tesisin aktif hale gelmesi için eksik imalatların ve revizyonlarının yapılması ve çalışır hale gelmesi uygun hale gelmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Kurumun Görev Alanında Olmayan Yol Üst Yapı İşlerinin Yapılması

İdarenin, mevzuat ile belirlenen görev alanı dışına çıkılarak yol üst yapı işlerinin yapıldığı ve maliyetinin bütçeden karşılandığı tespit edilmiştir.

23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un ek 5'inci

maddesinde bu Kanunun diğer Büyükşehir Belediyelerinde de uygulanacağı hükmü getirilmiştir. Bu hükme istinaden MUSKİ, Muğla Büyükşehir Belediyesinin su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gereken her türlü tesisi kurmak, kurulu olanları devralmak ve bir elden işletmek üzere kurulmuştur.

2560 sayılı Kanunun 2'nci maddesine göre su ve kanal idarelerinin görevi özetle; içme, kullanma ve endüstri suyunun her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması, ihtiyaç sahiplerine dağıtılması, bu konuda gerekli tesislerin kurulması, kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve bu sulardan yeniden yararlanılması için gerekli tesislerin kurulması, su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmaktır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere yol üst yapı işleri (asfalt yapılması, kaplama yapılması, kilit parke taşı döşenmesi gibi) yapmak Kurumun görev alanında değildir. Bu konuda görev ve yetki Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyelerine aittir. MUSKİ'nin yol üst yapı işleri yapması bu konuda koordinasyon eksikliğine ve hatalı uygulamalara sebep olmaktadır. Zira arazideki incelemelerde Kurum tarafından ihale edilen iş kapsamında yapılan asfalt yol onarımlarının mükerrer olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından da yapıldığı görülmüştür.

MUSKİ'nin yol üst yapı işleri yapması 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun kamu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılması ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle Kurumun bütçesinin görev alanındaki işler için harcanması uygun olur.

BULGU 6: İçme Suyu Temini Konusunda Kamu Kurumları ile Yapılmış Olan Sözleşme Hükümlerinin Uygulanmaması ve Diğer Kamu Kurumlarının Ödemesi Gereken İşletme Giderlerinin Kurum Bütçesinden Karşılanması

İdare ile Muğla Üniversitesi ve Yurt-Kur'un taraf olduğu içme suyu temini ve işletilmesi projesine ait sözleşme hükümlerine göre sözleşmenin tarafı olan kurumların işletme giderlerine payları oranında katılması gerekirken, işletme giderlerinin tamamının MUSKİ bütçesinden karşılandığı tespit edilmiştir.

Muğla İli Merkez İlçe Yörükoğlu Köyü Karacaören Mahallesi Alansazak su kaynağından içme suyu temini ve işletilmesi projesine ait sözleşme 09.04.2001 tarihinde Muğla Valiliği, Muğla Üniversitesi ve Yurt-Kur arasında imzalanarak yürürlüğe girmiştir. 2014

yılında çıkarılan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve 6360 On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Muğla Su ve Kanalizasyon İşleri Genel Müdürlüğü sözleşmenin tarafı haline gelmiştir.

Anılan Sözleşme gereğince Muğla Üniversitesi ve Muğla Üniversitesi Kampüsünde bulunan yurtlar ile yol güzergahında bulunan İl Özel İdaresince belirlenecek köylere içme suyu temini projesinin yapım işi ve yapılan hattın işletilmesini kapsamaktadır.

Mezkûr Sözleşmenin “Tarafların Yükümlülükleri” başlıklı 6’ncı maddesinde sözleşmenin tarafı olan kurumların işletme giderlerine payları oranında katılması hükme bağlanmıştır. Ancak yapılan incelemede projenin tamamlanıp işletilmeye başlandığı günden bugüne kadar Muğla Üniversitesi ve Yurt-Kur’un hiçbir işletme giderine katılmadığı ve işletme giderlerinin tamamının MUSKİ bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

24.12.2003 tarih ve 25326 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

Yapılan incelemede hattın çok eski olduğu ve işletilmeye başlandığı günden bugüne kadar hiçbir yenileme yapılmadığı için su kaçak oranının çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle su kaçak oranının düşürülerek hattın daha verimli işletilmesi için yatırımın sahibi ve kullanıcısı olan tüm paydaşların katılımıyla gerekli tedbirlerin alınması kamu menfaati icabıdır.

İlgili kamu kurumlarından payları oranında işletme giderlerinin tahsil edilmesi ve bundan sonraki işletme giderlerine sözleşmenin taraflarının tamamının katılımının sağlanması ve su kaçak oranının düşürülerek hattın daha verimli işletilmesi 5018 sayılı Kanunun kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesi ve kullanılması hükmü gereğidir.

BULGU 7: Dünya Bankası Kredisi Kullanılarak İhale Edilen Yapım İşlerine Ait Sözleşmelerde İhale Mevzuatına Aykırı ve İdare Aleyhine Hükümler Bulunması

Dünya Bankası kredisi ile finanse edilen yapım işlerine ait sözleşmelerin İl Bank A.Ş tarafından matbu olarak düzenlendiği, idarenin hiçbir değişiklik yapmasına izin verilmediği ve ihale mevzuatına tamamen zıt hükümler içerdiği tespit edilmiştir.

24.12.2003 tarih ve 25326 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

Yapılan incelemede Dünya Bankası kredisi ile finanse edilen yapım işlerinde sözleşmelerin İl Bank A.Ş tarafından düzenlendiği, matbu olarak tüm işlerde uygulandığı ve idareye hiçbir değişiklik yapma hakkı verilmediği görülmüştür. Sözleşmelerde ihale mevzuatına tamamen zıt ve idare aleyhine hükümler bulunmaktadır. Zira sözleşmelerde yükleniciye ödenen avanslar için fiyat farkı hesaplanacağı hükmünün yer alması bu durumun en bariz örneğidir. Oysa ki ihale mevzuatımıza göre (2013/5217 ve 2022/5202 sayılı 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar'ın 6'ncı maddesi) yükleniciye yapılan avans ödemeleri için fiyat farkı hesaplanmayacağı hükmü getirilmiştir. İdarenin peşin olarak yapmış olduğu bir ödeme için yeniden fiyat farkı ödemek durumunda kalması mantık kurallarına aykırı olduğu gibi hukukun temel ilkeleri ile de bağdaşmaz.

Yine sözleşmelerde iş programına göre geçmiş aylara ait imalatlar tamamlanmadan ve ödenek dilimleri doldurulmadan imalatın yapıldığı uygulama ayı endeksinin kullanılarak fiyat farkı hesabı yapılması da ihale mevzuatına tamamen zıt bir uygulamadır. Oysa ki ihale mevzuatımıza göre (2013/5217 ve 2022/5202 sayılı 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar'ın 7'nci maddesi) yüklenici iş programına göre önce geçmiş aylara ait imalatları tamamlayıp ödenek dilimlerini doldurduktan sonra uygulama ayı endeksi kullanılarak fiyat farkı hesabı yapılabilir. Bu zıt uygulama idareyi daha yüksek rakamlarda fiyat farkı ödemek zorunda bıraktığı gibi iş programına uymayan ve işini geciktiren yükleniciyi de ödüllendirmektedir. Nitekim yapılan

incelemelerde bazı işlerde yüklenicilerin onaylı iş programına uymadığı, işi geciktirerek imalatları son dönemlerde yoğunlaştırdığı ve işin bitirilebilmesi için uygun olmayan süre uzatımları verilmesi sonucunda idarenin çok yüksek miktarlarda fiyat farkı ödemek zorunda kaldığı görülmüştür. Öte yandan idare yatırımlarını kullanılabilir hale getiremediği için önemli miktarlarda gelirden mahrum kalmıştır.

Bu nedenle Dünya Bankası kredisi ile finanse edilerek yüksek maliyet ve faiz giderlerine katılan söz konusu yapım işlerinde sözleşmelerin kamu ihale mevzuatına uygun hale getirilerek idare aleyhine olan hükümlerin düzeltilmesi ve kamu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

BULGU 8: Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğünden Kullanım Amaçlı Kiralanan Yerlerin İşgal Edilmesi

Tarım ve Orman Bakanlığından kullanım amaçlı kiralanan yerlerin işgal edildiği tespit edilmiştir.

06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Geçici 1'inci maddesi;

“(3) 1 inci maddeye göre tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin personeli, her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçları, komisyon kararıyla ilgisine göre bakanlıklara, büyükşehir belediyesi, bağlı kuruluşu veya ilçe belediyesine devredilir. Devir işlemi ilk mahalli idareler genel seçimi itibarıyla uygulamaya konulur.

...

(5) Bu Kanun ile tüzel kişilikleri kaldırılan il özel idarelerinin her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçları, komisyon kararıyla ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, valiliklere, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığına, büyükşehir belediyesine ve bağlı kuruluşuna veya ilçe belediyesine devredilmesine karar verilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

30.11.2021 tarih ve 31675 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Orman Kanunu'nun 17'nci Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Uygulanması Hakkında Yönetmelik Geçici 4'üncü maddesi *“(1) Büyükşehir belediyelerinin kuruluşundan önce il özel idareleri, kapanan belediyelere ve köy tüzel kişilikleri adına verilmiş olan izinler aynı hak ve sorumluluklar ile*

büyükşehir belediyeleri adına devredilmiş sayılır ve büyükşehir belediyeleri adına devam eder. Bu izinlerin taahhüt senetlerindeki yükümlülüklerden orman idaresine karşı büyükşehir belediyeleri sorumludur. Talep halinde bu Yönetmelik hükümleri uygulanır ve buna uygun yeni taahhüt senedi alınır.” şeklinde düzenlenmiştir.

MUSKİ Genel Müdürlüğü, 31.03.2014 tarih ve 28958 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2014/6072 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş, Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı kamu tüzel kişiliğidir.

Muğla Valiliğince oluşturulan Devir Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonu Kararlarının alındığı tarihlerde Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün tüzel kişiliği oluşmadığından, Genel Müdürlüğün görev ve sorumluluk alanına giren taşınmazların mülkiyeti, tahsisi ve irtifak hakları Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredilmiştir.

MUSKİ Genel Müdürlüğü'nün görev ve sorumluluk alanına giren taşınmazlar 23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2560 Sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 26. ve Geçici 1. maddelerinde yer alan hükümler gereğince muhtelif Meclis kararlarıyla MUSKİ Genel Müdürlüğüne devirleri yapılmıştır.

İdareye ait taşınmaz işlemlerinin incelemesi sırasında İdarenin taşınmaz kayıtları içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü ve Bağlı Teşkilatlarından kiralama yolu (tahsis) ile kullanıldığı, ancak bu taşınmazlardan bazılarının özel şahıslar tarafından işgal edildiği görülmüştür.

İdare tarafından Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğünden kullanım amaçlı kiralanan yerlerde oluşan işgaliyelere son verilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: İdarenin Kullanımına Tahsis Edilen Arazilerin Hukuka Uygun Olmayan Şekilde Özel Şahıslar Tarafından Kullanılması

İdareye ait taşınmaz işlemlerinin incelenmesi sonucunda Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü tarafından tahsis edilen taşınmazların özel şahıslar tarafından işgal edildiği tespit edilmiştir.

MUSKİ Genel Müdürlüğü 31.03.2014 tarih ve 28958 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2014/6072 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş ve Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı idaredir.

23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesi;

"e) Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, İSKİ'nin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek,

f) Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek." şeklinde düzenlenmiştir.

30.11.2021 tarih ve 31675 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Orman Kanunu'nun 17'nci Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Uygulanması Hakkında Yönetmelik Geçici 4'üncü maddesi *"(1) Büyükşehir belediyelerinin kuruluşundan önce il özel idareleri, kapanan belediyelere ve köy tüzel kişilikleri adına verilmiş olan izinler aynı hak ve sorumluluklar ile büyükşehir belediyeleri adına devredilmiş sayılır ve büyükşehir belediyeleri adına devam eder. Bu izinlerin taahhüt senetlerindeki yükümlülüklerden orman idaresine karşı büyükşehir belediyeleri sorumludur. Talep halinde bu Yönetmelik hükümleri uygulanır ve buna uygun yeni taahhüt senedi alınır."* şeklinde düzenlenmiştir.

Anılan mevzuat hükmü gereğince İdare tarafından her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satma yetkisi bulunmaktadır.

Yapılan inceleme sonucunda İdareye ait 14 adet taşınmazın işgal altında bulunmasına rağmen bu alanlara ilişkin dosyalara ait bilgi ve belgeler tam olarak denetime ibraz edilmemiştir.

Teslim edilen bazı yerlere ait dosyalardan örnekleme yöntemi ile Akyaka Bölgesi için Bakanlık Makamının 2.12.1988 tarihli ve 910 no.lu Oluru ile Mülga Akyaka Köyü Tüzel Kişiliği adına 300 m² lik içme suyu deposu için orman izni alınmıştır.

Yapılan örnekleme yöntemi ile Akyaka Bölgesi için Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü 02.12.1988 tarihli ve 910 no.lu Oluru ile Mülga Akyaka Köyü Tüzel Kişiliği adına 300 m² lik içme suyu deposu için orman izni alınmıştır.

Tablo 5: Tahsis Edilen Orman Alanına Ait Koordinatlar

Alan Adı	Alan	Nokta No	Y	X
Axxxxxx Gxxx	219,46 m ²	29	618184.91	4104017.52
		28	618185.90	4104007.15
		27	618190.60	4104007.18
		26	618190.60	4104007.57
		25	618197.19	4104007.96
		24	618199.18	4104007.01
		25	618203.78	4104007.38
		18	618205.22	4104008.75
		17	618210.39	4104009.66
		19	618209.26	4104017.48
		20	618204.04	4104016.86
		31	618196.59	4104016.26
		30	618189.89	4104514.80
		32	618189.67	4104017.88

Muğla İli, Ula İlçesi, Akyaka Mahallesi Atatürk Caddesi üzerinde su deposu önünde bulunan terfi binası yeri 16.02.2006 tarihinde Muğla Orman İşletme Müdürlüğü tarafından mülga Akyaka Belediye Başkanlığına 29 yıllığına kiralanmıştır.

Mülga Akyaka Belediye Başkanlığınca yapılan fırının işletilmesi amacıyla 23.11.2012 tarihli ve 198 sayılı karar ile mülga Akyaka Belediye Encümeni tarafından ihale yoluyla Axxxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti'ye kiralanmıştır.

Mülga Akyaka Belediye Başkanlığınca 03.12.2013 tarihinde 1 yıl süreli aynı şirkete tekrar kiralanmıştır.

Ula Belediye Başkanlığınca 03.12.2014 tarihinde 1 yıl daha uzatılarak kiralama sözleşmesi 03.12.2015 tarihinde bitmiştir.

6360 sayılı Kanunun geçici madde 1 hükmü uyarınca Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun kurulduğu ve karar aldığı tarihlerde henüz Genel Müdürlüğümüzün tüzel kişiliği oluşmadığından Genel Müdürlüğümüzün görev, yetki ve sorumluluğunda bulunan taşınır, taşınmaz, hak ve alacaklar önce Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredilmiş olup Meclis Kararıyla İdareye devredilmiştir.

Yukarıda anılan alanın mülkiyet hakkı İdareye devredilmiş olup İdare tarafından kiraya verilmesinin uygun olup olmadığı hakkında Muğla Orman İşletme Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Muğla Orman İşletme Müdürlüğü'nün 20.01.2016 tarih ve 139197 sayılı yazısında İdare tarafından kira sözleşmesinden elde edilen gelirin cari yıl kira bedelinden fazla olan kısmının

%25'i oranında ayrıca İdareye ödenmesi kaydıyla alt kiracıya kiralama yapılabileceği bildirilmiştir.

İdare tarafından fırın yerinin kiralama ihalesi yapılmış Axxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti ile yer teslim tarihinden itibaren 3 yıl süreli 27.05.2016 tarihli ve 07770 noter sayılı kira sözleşmesi imzalanmış ve 09.06.2016 tarihinde yer teslimi yapılmıştır.

09.06.2019 tarihinde bahse konu kira sözleşmesinin biteceği, işyerinin yeniden kiralama iş ve işlemlerinin başlatıldığı, faaliyetin devamı düşünüldüğü takdirde kiralama talebinde bulunulması hakkındaki 03.05.2019 tarihli ve E.1866/7131 sayılı yazı, Axxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti. yetkilisine 03.05.2019 tarihinde elden teslim edildiği görülmüştür.

Eski kira sözleşmenin bitiş tarihi olan 09.06.2019 tarihinde dava konusu yerin İdareye teslim edilmediği ve halen Axxxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti. tarafından kullanılmaya devam edildiğine dair tutanak İdare tarafından tutulmuştur.

Axxxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti. tarafından davaya konu işyerinin kiracısı olduğu, kiralamak istediği, yerin ihaleye çıkarılmamasını, uygun bedel ve şartlarla devam edilmesi hakkında 11.11.2019 tarihli dilekçe İdareye verilmiştir.

İlgili alan için Bedel Tespit Komisyonunca gerekli Komisyon Kararı düzenlenip Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Taşınır, Taşınmaz, Kaynak ve Hakların Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe göre ihalesi gerçekleştirilmiştir.

06.12.2019 tarihinde ilk yıl kira tahmini bedeli 108.000,00 TL üzerinden ihaleye çıkmıştır. İhaleye Axxxx Gxxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti. yetkilisi haricinde 6 istekli daha katılmıştır. Axxx Gxxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti. yetkilisi en son 122.100,00 TL bedel teklif etmiş ve ihaleden çekilmiş, ihale 270.030,00 TL bedel ile başka istekliden kalmıştır.

06.12.2019 tarihinde yeniden kiralama ihalesine çıkarılan dava konusu yer ile ilgili kiralama sözleşmesi en uygun ikinci teklif sahibi Zxxx Kxxx Oto. Tur. İnş. Eml. Ltd. Şti ile ilk yıl kira bedeli 270.010,00 TL üzerinden imzalanmış olup, Axxxx Gxxx. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti tarafından kiralanın yerin İdareye teslim edilmemesi nedeniyle yeni kiracıya yer teslimi yapılamamıştır.

28.01.2020 tarihli ve E.273/1920 sayılı yazı ile Axxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti'ye yerin ihale sonucunda yeni kiracısı ile sözleşme imzalandığı, işyerinin boşaltılmasını ve İdareye teslim edilmesi gerektiği bir kez daha bildirilmiştir.

Axxxxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti yeri tahliye etmediği için Zxxxx Kxxx Oto.Tur. İnş. Eml. Ltd. Şti tarafından İdareye 13.07.2020 tarihli dilekçe verilerek yasal süre içerisinde yer teslimi yapılamadığından sözleşmenin feshi ve ¼ oranında yatırmış olduğu kira bedeli, KDV Bedeli ve kesin teminat bedellerinin iadesini talep edilmiştir.

24.12.2020 tarih ve 3415 sayılı Genel Müdürlük Oluru ile sözleşme fesih edilmiş olup, yatırılan bedellerin dilekçede belirtilen hesap numarasına iade edilmesi için Strateji Daire Başkanlığına yazı yazılmıştır.

Axxxxx Gxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti tarafından hukuki süreç başlatılmış olup, işyerini tahliye etmemiş faaliyet sürdürmeye devam etmiştir.

Bu doğrultuda İdare tarafında 10.06.2019-29.04.2020, 30.04.2020-28.08.2020, 29.08.2020-31.12.2021, 01.01.2022-31.12.2022 dönemleri için ecrimisil işlemleri gerçekleştirilmiştir.

31.12.2023 tarihindeki tespit de faaliyetin devam ettiği ve ecrimisil ihbarnamesi için bedel tespit çalışması devam ettiği anlaşılmıştır.

Günümüz itibari ile de Axxx Gxxxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti ile İdare arasında ihalenin iptali davası, tahliye davası, kiracılık sıfatının tespiti, ecrimisil bedellerinin iptali için yürütmenin durdurulması gibi dava süreçleri bulunmaktadır.

Bu davalardan "Tahliye Davası" hakkında son olarak İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 23.Hukuk Dairesinin 26.04.2024 tarih ve E:2022/961, K:2024/816 sayılı kararı ile davalı Axxx Gxxxxx Tur. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti'nin istinaf başvurusunun esastan reddine, kesin olmak üzere karar verildiği görülmüştür.

Muğla Orman İşletme Müdürlüğü'nün 20.01.2016 tarih ve 139197 sayılı yazılarında Genel Müdürlüğümüzce kira sözleşmesinden elde edilen gelirin cari yıl kira bedelinden fazla olan kısmının %25'i oranında ayrıca İdarelerine ödenmeleri kaydıyla alt kiracıya kiralama yapılabileceği bildirilmesine rağmen yapılan uygulamalarda yukarıda belirtilen hukuki gerekçelere dikkat edilmediği anlaşılmıştır.

İdare tarafından kiralanan yerlerdeki işgal uygulamasına son verilmesi. hükümlerine uygun gerekmektedir.

BULGU 10: İmtiyaz Hakkı Sözleşmesinin Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi

800.03.9.9.99 ve 800.05.9.9.99 gelir kodlu tahakkuk icmalinde yıl sonu itibariyle 25.429.522,50 TL borcu bulunan Muğla İli Milas İlçesine Bağlı Güllük Beldesinin İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Temiz ve Atıksu Arıtma Tesislerinin Kurulması İşine ait 29.08.2006 tarih 7291 sayılı yevmiye nolu İmtiyaz Sözleşmesi Güllük Belediyesi ile TASK Güllük Su Kanalizasyon Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş. firması İmtiyaz Sözleşmesini imzaladığı ve bu sözleşmeye ilişkin gerekli iş ve işlemlerin İdare tarafından yapılmadığı tespit edilmiştir.

İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler başlıklı 2'nci maddesinde;

"a) İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

...

c) Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak," düzenlemelerine yer verilmiştir.

Muğla İli Milas İlçesine Bağlı Güllük Beldesinin İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Temiz ve Atıksu Arıtma Tesislerinin Kurulması İşine ait 29.08.2006 tarih 7291 sayılı yevmiye nolu İmtiyaz Sözleşmesi Güllük Belediyesi ile TASK Güllük Su Kanalizasyon Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş arasında İmtiyaz Sözleşmesini imzaladığı görülmüştür.

Anılan İmtiyaz Sözleşmesinin;

- "İmtiyaz Hakkı" başlıklı 2'nci maddesinde imtiyaz hakkı, İdarenin 5393 Belediye Kanunun 15'inci maddesinin birinci fıkrasının e bendi işle aynı maddenin üçüncü fıkrasının

verdiği yetkiye istinaden içme ve kullanma suyu şebekesi ile atıksu arıtma tesislerinin imtiyaz hakkı sahibi tarafından yapılması ve bunların İdareden devralınacak mevcut tesis ve şebekeler (kanalizasyon sistemi dahil) birlikte sermayesi, masrafları, kar ve zararları kendisinde olmak sureti ile 35 yıl süre ile işletilmesi hak şeklinde tanımlanmıştır.

- “Mülkiyet ilişkileri ve üst hakkı (inşaat hakkı) tesisi” başlıklı 5’inci maddesine göre mevcut kuyular, depolar, şebekenin mülkiyeti idarede kalacak ancak imtiyaz hakkı süresince bu tesislerin kullanım hakkı imtiyaz sahibi hakkına olacağı; yeni tesis edilecek depolar, şebekeler ve diğer tesislerin tasarruf hakkı imtiyaz süresince imtiyaz hakkı sahibine ait olacağı, imtiyaz süresi sonunda tüm sayılanların tasarruf hakkının İdareye bedelsiz devredilecektir.

- “İdarenin imtiyaz hakkı sahibine su temin esasları” başlıklı 7’nci maddesine göre İdarenin yetkili kuruluşlardan yer altı suyu kullanma tahsis ve hakkını aldığı kaynaklar ile gerektiğinde bunlara ilave olarak temin edeceği yer aktısı ve yer üst kaynaklarına, imtiyaz süresince sözleşmede yazılı şartlar ile imtiyaz hakkı sahibine kullandıracaktır.

- “Su kullanım bedeli ödeme esasları” başlıklı 8’inci maddesine göre imtiyaz hakkı sahibi belediyeden temin edilecek suyun ilgili dönemde yapılacak satış hasılatı toplamına aynı madde içerisinde belirlenen olanların uygulanması sureti ile bulunacak tutarda su kullanım bedeli ödeyecektir. Bu maddeye göre İlk 5 yıl %1(bir); İkinci 5 yıl %2 (iki); Üçüncü 5 yıl %10 (on); Onaltı yıldan itibaren %20 (yirmi) oranında su kullanım bedelinin ödenmesi gerekmektedir.

- “İçme suyu tesisi inşaatının kapsamı” başlıklı 9’uncu maddesine göre su ve atıksu şebeke ve tesislerinin tevsi ve yenileme yatırımları idarece onaylı beşer yıllık programlar çerçevesinde yürütülür. İmtiyaz hakkı sahibi tarafından hazırlanacak olan her beş yıllık döneme ait tevsi ve yenileme programı, ilgili beş yıllık dönemin başlatılmasından önce idarenin onayına sunulması; İdarenin de kendisine sunulan beşer yıllık tevsi ve yenileme programlarını aynen veya imtiyaz sahibinin muvafakati ile değiştirerek onaylaması gerekmektedir.

- “Yapım teknik denetimi ve kontrol hizmetleri” başlıklı 13’üncü maddesine göre yapım işlerinin yapım süresince idare tarafından görevlendireceği bir kontrol teşkilatı ya da bağımsız bir müşavir mühendis tarafından kontrol edilecektir. İmtiyaz hakkı sahibi ayrıca maddenin devamında imtiyaz hakkı sahibine kontrole gerekli muayene ve kontrol işlemleri kapsamındaki her konuda yardımcı olacak kontrol için tüm giderlerin imtiyaz hakkı sahibine ait olmak üzere uygun iş yeri bina ve yeterli ulaşım araçları tesis edecektir.

- Tesislerin imtiyaz hakkı sahibine devri” başlıklı 18’inci maddesine göre geçiş dönemi bitiminde mevcut tesis ve şebekeler oldukları hali ile bir devir teslim tutanağı ile imtiyaz hakkı, sahibine devredilir. Bu tarihten itibaren imtiyaz hakkı sahibi su ve kanalizasyon işletmesine kendi nam ve hesabına işletmeye başlaması gerekmektedir.

- “Tarafların Diğer Yükümlülükleri” başlıklı 42’nci maddesine göre İdare, imtiyaz hakkı sahibine kullanma hakkı sahibi olduğu su kaynaklarına yeterli ve gerekli suyu vermesi gerekmektedir.

Güllük Beldesi İçme ve Kullanma Suyu Temin ve Tesisleri ile Atıksu Arıtma Tesisi Yapımı ve İşletilmesine İşine ait 29.08.2006 tarihli İdari Şartnamenin “Kamulaştırma, irtifak ve geçiş hakları tesisi ile benzeri işlemler” başlıklı 15’inci maddesine göre projede öngörülen yatırım ve hizmetler için gerekli irtifak ve geçiş hakları tesisi ile ilgili işlemler idare tarafından yapılacaktır. Bu işlemlerden doğabilecek olan tüm masraf ve bedeller imtiyaz sahibi tarafından karşılanacaktır. Kamulaştırma işlemleri ile ilgili işlemler idare tarafından yapılacak; ancak, kamulaştırma işlemlerinden doğan tüm masraf ve bedeller ileride imtiyaz bedelinden düşülmek üzere imtiyaz hakkı sahibi tarafından karşılanması gerekmektedir.

Anılan İdari Şartnamenin “Mali Teklif Esas Unsurları” başlıklı 17.1.2 maddesinde ise “...su kullanım bedeli her takvim yılında tahsil edilen yıllık su satış hasılatının (KDV hariç) toplam tutarı üzerinden ilgili dönem için istekli tarafından taahhüt edilmiş olan yüzde (%) nispetinde hesaplanacak ve İdareden alınan ham suyun karşılığı olmak üzere Sözleşmede yazılı esaslara göre İdareye ödenecek olan meblağdır.” şeklinde düzenleme bulunmaktadır.

Yapılan inceleme sonucunda;

i. İmtiyaz sahibi tarafından 05.2020 tarihinde 2020-2024 yılları arası beş yıllık yatırım programını idareye sunmasına rağmen idarece onay gerekmediği halde 26.01.2022 tarihinde revizyon talebi ile yatırım yılının yenilenmesini istenmiş yatırım programı toplam 6.873.286,75 TL olarak planlanarak idareye sunulmasına rağmen imtiyaz sahibi onay beklediği için yatırımı gerçekleştirmediği idarenin de yatırım onay yetkisi olmadığı halde yatırım programını geciktirdiği için madde hükmüne aykırı davranılarak her iki tarafında yatırımı geciktirerek su aboneliği ve atıksu bedeli toplanarak elde edilecek gelirin toplanmaması neticesinde gelir kaybına neden olduğu görülmüştür.

ii. İmtiyaz Sözleşmesinin 13'üncü maddesine göre imtiyaz sahibi tarafından işyeri bina ve yeterli ulaşım araçları tesis edip etmediğine ilişkin İdarede herhangi bir veri bulunmamaktadır.

iii. İmtiyaz Sözleşmesinin 18'inci maddesine aykırı olarak imtiyaz sahibinin 28.07.2023 tarihli yazısıyla işletme su kaynaklarının İdareye teslim edilmediği anlaşılmaktadır.

iv. İdari Şartnamenin 15'inci maddesine aykırı olarak kamulaştırma iş ve işlemlerinin geciktirilmesi nedeni ile altyapı yatırımlarının tamamlanamadığı görülmüştür.

v. İdari Şartnamenin 17'nci maddesine aykırı olarak abonelerin su kuyularının, su kaynaklarının imtiyaz sahibine teslim edilmemesi ve imtiyaz sahibinin de yatırımlarını gerçekleştirilmemesi sonucu gelir kaybına neden olduğu anlaşılmıştır.

vi. 28.7.2023 tarihli HZR Güllük Su ve Atıksu Yatırım Yapım İşletme A.Ş'nin yazısı İmtiyaz Sözleşmesi kapsamında, Belediye mücavir alan içerisindeki kuyulara ilişkin farklı tarihlerde başvuruları olmasına rağmen su kuyuları hakkında herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

İdare tarafından gelir elde etmek amacıyla imtiyaz sözleşmesi imzalanarak su kullanım haklarına ilişkin su kuyularının, kaynakların, aboneliklerin gibi idare tarafından imtiyaz sahibine devredilmesi ya da ilgili alanların işletilmesinin devir alınması gerekmektedir.

BULGU 11: Aykome Kararı Olmaksızın Paydaş Büyükşehir Belediyesi İle İlçe Belediyelerinin Altyapı İşlemlerinin İdare Tarafından Gerçekleştirilmesi

Aykome kararı olmaksızın paydaş büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyelerinin altyapı işlemlerinin İdare tarafından gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Genel Kurul" başlıklı 4'üncü maddesine göre Büyük Şehir Belediye Meclisi, Su İdaresinin Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir.

06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna göre yapılan düzenleme ile ilk kademe belediyelerinin ve köylerin kaldırıldığı bunun yanı sıra Büyükşehir Belediyenin yanına

bütünleşik büyükşehir kavramının gelmesi ile birlikte aynı kanunla Su ve Kanalizasyon İdarelerinin Genel Müdürlük olarak yeniden teşkilatlandırıldığı genel müdürlüğün yönetim kurulu başkanı büyükşehir belediye başkanı olarak su idarelerinin genel kuruluna da 2560 sayılı kanuna göre büyükşehir belediyesi meclis üyelerinin dahil olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Ayrıca 6360 sayılı Kanun ile ilçe belediyelerinin mal varlıkları yeraltı ve yerüstü kaynakları büyükşehir belediyesine büyükşehir belediyelerinden de su idarelerine borç ve alacakları dahil devir edilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir. Görüldüğü gibi MUSKİ genel kurulu ilçe belediyelerinden ve büyükşehirden oluştuğu için paydaş kabul edilmesi gerekmektedir.

23.07.2004 tarih ve 25531 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun "Altyapı Hizmetleri" başlıklı 8'inci maddesine göre alt yapı koordinasyon merkezi, kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar tarafından büyükşehir içinde yapılacak alt yapı yatırımları için kalkınma plânı ve yıllık programlara uygun olarak yapılacak taslak programları birleştirerek kesin program hâline getirir. Bu amaçla, kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar alt yapı koordinasyon merkezinin isteyeceği coğrafi bilgi sistemleri dâhil her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadırlar. Kesin programlarda birden fazla kamu kurum ve kuruluşu tarafından aynı anda yapılması gerekenler ortak programa alınır. Ortak programa alınan alt yapı hizmetleri için belediye ve diğer bütün kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerine konulan ödenekler, alt yapı koordinasyon merkezi bünyesinde oluşturulacak alt yapı yatırım hesabına aktarılır. Koordinasyon merkezleri tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar, belediye ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Yapılan inceleme sonucunda, Bodrum Kanalizasyon Yapım İşİ, Gümbet-Gümüşlük AAT Revizyonu İşİ, Fethiye Hisarönü-Ovacık Kanalizasyon Yapım İşİ, Milas İlçesi Ören Kanalizasyon Yapım İşİ, Milas İlçesi Ören AAT Yapım İşlerinin Aykome Kararı olmaksızın ve ilçe belediyelerinin herhangi bir katkısı olmaksızın ve ilgili ilçe belediyelerinden herhangi bir tahsilat yapılmaksızın MUSKİ tarafından gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Ortak programa alınacak altyapı yatırımlarına ilişkin yapım işlerinin gerçekleştirilirken Aykome Kararının alınması ve paydaş belediyelerden gerekli tahsilatların yapılması gerekmektedir.

BULGU 12: Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli İle İcmal Cetvelinin Yasal Süresi İçerisinde Verilmemesi

İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetvelinin düzenlenmediği ve talep edilmesine rağmen verilmediği görülmüştür.

10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sayım ve sayım sonrası yapılacak işlemler" başlıklı 32'nci maddesinde; kamu idarelerine ait taşınırların yıl sonlarında sayımının yapılacağı, kayıtların sayım sonuçlarıyla uygunluğu sağlandıktan sonra sayım kurulu tarafından Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli düzenleneceği, cetvelin sayım kurulu ile taşınır kayıt ve kontrol yetkilisi tarafından imzalanacağı, bu Cetvel ve eki sayım tutanağı ile sayım sonuçlarına göre düzenlenen giriş ve çıkış belgelerinin taşınır kayıt ve kontrol yetkilisinin yıl sonu hesabını oluşturacağı belirtilmiştir.

Mezkûr Yönetmeliğin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesinde; harcama yetkililerinin taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının bu Yönetmelikte belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan ve taşınır yönetim hesabını ilgili mercilere göndermekten sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Anılan Yönetmeliğin "Muhasebe yetkililerinin taşınır hesabına ilişkin görev ve sorumlulukları" başlıklı 8'inci maddesinde; muhasebe yetkililerinin harcama birimlerinde hazırlanan Harcama Birimi Taşınır Yönetim Hesabı Cetvelinde gösterilen tutarların muhasebe kayıtlarıyla uygunluğunu kontrol ederek onayladıktan sonra, harcama yetkilisine göndermekle görevli ve sorumlu oldukları belirtilmiştir.

17.09.2020 tarih 31247 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri İle Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul Ve Esaslar"ın 5 ve 6'ncı maddelerinde idare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetvelinin Ocak ayı sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına gönderileceği, bu belgelerin onaylı bir örneğinin istemesi halinde ilgili denetçiye de verileceği belirtilmiştir.

Ancak denetim esnasında defalarca yapılan uyarılara rağmen idare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli verilmemiştir.

İdare tarafından idare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetvelinin Sayıştay denetimine sunulması gerekmektedir.

BULGU 13: Taşınır Ambarlarının Güvenlik Problemi Olması ve Fiziki Koşullarının Uygun Olmaması

İdareye ait malzeme ambarlarının fiziki koşullarının uygun olmadığı ve güvenlik zafiyetinin bulunduğu tespit edilmiştir.

24.12.2003 tarih ve 25326 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

23.07.1965 tarih ve 12056 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 11'inci maddesinde devlet memurlarının kanun ve diğer mevzuatta belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumlu oldukları, 12'nci maddesinde ise devlet memurlarının görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde malzeme ambarlarında güvenlik zafiyetinin düzen ve malzemelerin muhafazası yönünden sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Zira ambarların çevresinde bulunan güvenlik kameralarının arızalı olduğu ve çalışmadığı, talepte bulunulduğu halde uzun zamandır arızalarının giderilmediği görülmüştür. Yine ambar binalarının çevresindeki tel örgülerin bir kısmının eksik olduğu ve nizamiye giriş kapılarının ve güvenlik personelinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Geçmişte yaşanan hırsızlık olayı da dikkate alındığında bu durum ciddi anlamda güvenlik riski oluşturmaktadır.

Ayrıca ambarlarda düzen ve malzemelerin muhafazası yönünden de sorunlar bulunmaktadır. İncelemelerde bazı malzemelerin ambarların çevresindeki toprak zemine dağınık bir şekilde konulduğu ve yağışlar sebebiyle çamur ve su birikintileri içinde kaldığı görülmüştür. Yine ambarlar içerisindeki malzemelerin dağınık bir şekilde olduğu ve hurda malzemelerin kullanılacak malzemelerden ayrılmadığı görülmüştür.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre su ve kanalizasyon hatlarının bakım ve onarımlarından çıkan kilit parke taşlarının idare malı olarak değerlendirilmemesi 5018 sayılı Kanunu'nun kamu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılması ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle ambarların güvenlik sorunlarının giderilerek, fiziki şartlarının iyileştirilmesi ve malzemelerin uygun şartlarda muhafaza edilmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Kurumun Taraf Olduğu İmtiyaz Sözleşmesi Hükümlerine Aykırı Hareket Etmesi

İdarenin, taraf olduğu imtiyaz sözleşmesi ile belirlenmiş imtiyaz alanı içerisinde abonelik tesis ederek içme ve kullanma suyu temini ile atık su arıtma faaliyetlerinde bulunmak suretiyle imtiyaz sahibine verilmiş olan hakları kullandığı ve imtiyaz sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket ettiği tespit edilmiştir.

Muğla İli Milas İlçesine bağlı Güllük Beldesinin İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Temiz ve Atık Su Arıtma Tesislerinin Kurulması İşine ait imtiyaz sözleşmesi 29.08.2006 tarihinde Güllük Belediyesi ile TASK Güllük Su Kanalizasyon Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş. arasında imzalanarak yürürlüğe girmiştir. 2014 yılında çıkarılan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve 6360 On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Muğla Su ve Kanalizasyon İşleri Genel Müdürlüğü sözleşmenin tarafı haline gelmiştir.

İmtiyaz sözleşmesi içme ve kullanma suyu şebekesi ile atık su arıtma tesislerinin imtiyaz sahibi tarafından yapılması ve İdareden devralınacak mevcut tesis ve şebekeler (kanalizasyon sistemi dahil) ile birlikte sermayesi ve masrafları, kar ve zararları kendisine ait olmak üzere 35 yıl süre ile işletilmesini kapsamaktadır.

İmtiyaz sözleşmesinin 8'inci maddesi ile idare, imtiyaz sahibinin su satış hasılatı üzerinden her yıl sözleşmede belirlenen oran üzerinden su kullanım bedeli tahsil etmek suretiyle gelir elde etmektedir.

İmtiyaz sözleşmesinin 47'nci maddesinde Belediye Meclisinin yetki kararı ile imtiyaz alanını gösteren pafta ve krokilerin sözleşmenin tabii eki olduğu belirtilmiştir. Söz konusu harita (pafta ve krokiler) sözleşmenin ekinde yer almıştır. Yani imtiyaz sözleşmesi gereğince bu pafta ve krokilerle sınırları belirlenmiş olan alan içerisinde içme ve kullanma suyu şebekesi

ile atık su arıtma tesislerinin işletilmesi ve aboneliklerin yapılması imtiyaz sahibine verilmiş bir haktır. İmtiyaz sözleşmesi eki harita ile belirlenen sınırlar içerisinde MUSKİ'nin abonelik tesis etmek suretiyle içme ve kullanma suyu temini ile atık su arıtma faaliyetlerini yapmak ve bunlara ilişkin bedelleri tahsil etmek şeklinde bir hakkı ve yetkisi bulunmamaktadır.

İmtiyaz sözleşmesinin 42'nci maddesinde idarenin yükümlülükleri sayılmıştır. Buna göre imtiyaz sözleşmesi ile belirlenmiş imtiyaz alanında içme ve kullanma suyu (şehir suyu) temini ve dağıtım hizmetleri sunma hakkı imtiyaz süresince münhasıran imtiyaz hakkı sahibine ait olacağından, bu alanda içme ve kullanma suyu (şehir suyu) temini ve dağıtım hizmetleri sunmaya yönelik olarak idarece veya üçüncü şahıslarca doğrudan veya dolaylı olarak hiçbir faaliyette bulunulmayacak, bu hususu sağlamak idarenin sorumluluğunda olacaktır.

Ancak yapılan incelemede idarenin imtiyaz sınırları içerisinde doğrudan kendisi faaliyette bulunduğu anlaşılmıştır. Zira imtiyaz sınırları içerisinde bulunan Kıyıkışlacık Mahallesinde MUSKİ'nin abonelik tesis etmek suretiyle içme ve kullanma suyu temini ile atık su arıtma faaliyetleri yaptığı ve bunlara ilişkin hizmet bedellerini faturalandırarak tahsil ettiği görülmüştür. Dolayısıyla MUSKİ açıkça imtiyaz sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket etmektedir. Bu durum idarenin imtiyaz sahibinin alanına girmek suretiyle imtiyaz sahibine ait olan hakları kullanarak gelir elde etmesi ve imtiyaz sahibini gelirinden mahrum bırakması anlamına gelmektedir.

Ayrıca imtiyaz sözleşmesinin 42'nci maddesi gereğince imtiyaz sınırları içerisinde içme ve kullanma suyu (şehir suyu) temini ve dağıtım hizmetleri sunmaya yönelik olarak üçüncü şahıslarca doğrudan veya dolaylı olarak hiçbir faaliyette bulunulmayacak, bu hususu sağlamak idarenin sorumluluğunda olacaktır. Yine yapılan incelemelerde Güllük liman işletmesi ile bazı fabrika, işyeri, otel ve konut sitelerinde izinsiz ve ruhsatsız kuyu açılmak suretiyle içme ve kullanma suyu temin edildiği, idarenin bu konuda gerekli yasal işlemleri yapmadığı ve yaptırım uygulamadığı tespit edilmiştir. Bu durum hem imtiyaz sahibinin su satış gelirinin düşmesi ve gelirinden mahrum kalması hem de MUSKİ'nin imtiyaz sahibinin su satış gelirlerinden alacağı payın düşmesi ve kamu zararı oluşması anlamını taşımaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye

kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 11'inci maddesinde devlet memurlarının kanun ve diğer mevzuatta belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumlu oldukları, 12'nci maddesinde ise devlet memurlarının görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek zorunda oldukları belirtilmiştir. Anayasanın 129'uncu maddesinde ise memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminatlarda kendilerine rücu edileceği hükme bağlanmıştır.

İdare ile imtiyaz sahibi arasında sözleşmenin uygulanması ile ilgili anlaşmazlıklar olduğu düşünüldüğünde imtiyaz sahibinin aboneliklerin devri ve mahrum kalınan kar konusunda açacağı tazminat davalarında idarenin ağır bir mali yük altında kalma riski bulunmaktadır. Bu durumda açıklanan mevzuat hükümlerine göre ilgili kamu görevlilerine rücu edileceği açıktır.

Sonuç olarak açıklanan mevzuat hükümlerine göre; idarenin, hem imtiyaz sınırları içerisinde bulunan aboneliklerini imtiyaz sahibine devrederek hem de imtiyaz sınırları içerisinde izinsiz ve ruhsatsız kuyu açmak suretiyle içme ve kullanma suyu temin eden üçüncü şahıslar hakkında yasal işlemleri ve gerekli yaptırımları uygulayarak imtiyaz sözleşmesine uygun hareket etmesinin kamu yararı için gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 15: İmtiyaz Sözleşmesi Hükümlerine Göre Alınmış Olan Su Güvence Bedellerinin İdare Hesaplarına Aktarılmaması

İdarenin taraf olduğu imtiyaz sözleşmesi hükümlerine göre sözleşme öncesi Güllük Belediyesi tarafından alınmış olan su güvence bedellerinin İdare hesaplarına aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Muğla İli Milas İlçesine bağlı Güllük Beldesinin İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Temiz ve Atık Su Arıtma Tesislerinin Kurulması İşine ait imtiyaz sözleşmesi 29.08.2006 tarihinde Güllük Belediyesi ile TASK Güllük Su Kanalizasyon Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş. arasında imzalanarak yürürlüğe girmiştir. 23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve

Görevleri Hakkında Kanun ve 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6360 On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Muğla Su ve Kanalizasyon İşleri Genel Müdürlüğü sözleşmenin tarafı haline gelmiştir.

İmtiyaz sözleşmesinin 20'nci maddesinde; sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte idareye geçerli bir abone sözleşmesi ile bağlı tüm su abonelerinin bu sözleşmeleri imtiyaz süresinde de geçerli kabul edileceği, bu sözleşmelere dayanılarak idare tarafından alınmış olan güvencelerin (depozito) bu imtiyaz sözleşmesinin imzası tarihinden sonra ve imtiyaz dönemi içinde idarede muhafaza edileceği, ancak aboneliğin her hangi bir sebeple sona ermesi halinde daha önceden alınan güvence bedellerinin idarece hak sahibine ödeneceği hükme bağlanmıştır.

24.12.2003 tarih ve 25326 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

Bu nedenle imtiyaz sözleşmesinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki abonelerden Güllük Belediyesi tarafından alınan ve Güllük Belediyesinin kapanması ile Milas Belediyesine devrolunan su güvence bedellerinin MUSKİ hesaplarına aktarılması ve kamu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

BULGU 16: Liman, Marina ve İskelelerde Sunulan Su Hizmetlerine İlişkin Su ve Atıksu Bedelinin Tahsil Edilmemesi

İdarenin yetki sahası içerisinde yer alan liman, marina ve iskelelere sunulan su hizmetine ilişkin su ve atıksu bedellerinin tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

23.11.1981 tarih 17523 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesi;

“a) İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

...

e) Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, İSKİ'nin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek,

f) Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda liman, marina ve iskelelerde kullanılan su hizmetine ilişkin 3 farklı uygulama olduğu tespit edilmiştir. Bu uygulamaların;

i. Muğla Kent Hizmetleri İnşaat Turizm Taşımacılık Ticari İşletmecilik İletişim Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'ne (MUTTAŞ) ihale edilmeksizin 8 alanın kullandırıldığı,

ii. Özelleştirme bünyesinde 5 adet limanın özel şirketlere kullandırıldığı,

iii. Hiç kaydı olmaksızın liman, marina ve iskelelerde su satışı yapan şirketlere kullandırıldığı (Örneğin HZR Çevre ve Yatırımlar A.Ş gibi),

görülmüştür.

İdare yetki sahası içerisindeki liman, marina ve iskelelerde sunulan su hizmetlerine ilişkin su ve atık su bedellerinin tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: Muhasebe İşlem Fişi ve Ödeme Emri Belgelerine Eklenmesi Gereken Belgelerin Bulunmaması

İdarenin gelir ve gider hesabı incelenmesi sırasında, gelir ve gider belgeleri arasında yer alan muhasebe işlem fişi ve ödeme emrinin ekleri örnekleme yolu ile incelenmesi sonucunda muhasebe işlem fişi ve ödeme emri belgelerine eklenmesi gereken belgelerin

eklenmemesinin yanı sıra ilgili belgelerin müteselsil takip etmediği ve belgelerin elle numaralandırıldığı tespit edilmiştir.

23.12.2014 tarih ve 29214 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "İşlemlerin belgeye dayanması ve belge düzeni" başlıklı 15'inci maddesi;

"(1) Bütün muhasebeleştirme işlemlerinin, kanıtlayıcı belgelere dayandırılması zorunludur. Kanıtlayıcı belgeler, muhasebeleştirme belgesinin hazırlanmasını gerektiren ve ilgili mevzuatında belirtilen belgelerden oluşur.

...

(3) Kamu idarelerinin bütçe veya diğer ödemelerinde; bu süreçte görevli ve sorumlu olanların imzalarının bulunduğu, ekinde gerçekleştirme belgelerinin yer aldığı, muhasebe işlem fişine eklenmesi zorunlu olan ve bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ödeme Emri Belgesi düzenlenir."

şeklinde düzenlenmiştir.

İdarede yapılan denetimde muhasebe işlem fişi ve ödeme emrine eklenmesi gereken belgelerin eklenmediği, anılan belgelerin müteselsil numara takip etmeyerek elle numaralandırıldığı görülmüştür.

İdare tarafından gelir ve gider işlemlerinin belgelendirilmesi sürecinde muhasebe işlem fişi ve ödeme emri belgelerine eklenmesi gereken belgelerin eklenerek ve ilgili belgelerin müteselsil numaralandırılması gerekmektedir.

BULGU 18: Dış Kredi Kullanılarak İhale Edilen İşlere Ait Sözleşme ve Diğer İhale Dokümanlarında Düzenleme Bulunmayan Alanların Varlığı

Dış borçlanma yapılarak finanse edilen yapım işlerine ait sözleşme ve diğer dokümanlarda işin süreçlerini etkileyen bazı alanlarda hüküm bulunmadığı görülmüştür.

23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Kredi ve Borçlanmalar" başlıklı 14'üncü maddesinde göre, su ve kanalizasyon idareleri yurt içi kuruluşlardan, İller Bankası, Hazine ve Maliye Bakanlığının izniyle yurt dışı kuruluşlardan kredi ve borç alabilmektedir.

Dış finansman sağlanarak yapılan işlerin büyük bir bölümünde İller Bankası süreçlere dahil olmakta ve kredi kullanımının yapılacağı finans kuruluşunun usul ve esaslarına göre hareket edilmektedir. Bu kapsamda Dünya Bankasının ana borç veren kuruluşu olan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası kredi verirken projenin seçimi, tanımlanması, amaçlarının belirlenmesi, proje uygulaması, kredinin kullanım dilimleri, muhasebe kayıtları, satın alma usulleri, projelerde istihdam edilecek personel, istihdam edilecek danışmanlar, kredilerin denetimini yapacak denetçilerin belirlenmesi gibi birçok konuda kriterler getirmekte, kredilerin verilmesi ve kullanımını bunların yerine getirilmesine bağlamaktadır.

Konu ile ilgili yapılan incelemede, MUSKİ tarafından önceki yıllarda ihalesi yapılan ve 2024 yılında işlem gören yedi adet dış kredili yapım işiyle ilgili sözleşmeler ve diğer ihale dokümanları incelenmiştir. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası ile imzalanan sözleşmeler, genel koşullar ve özel koşullar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel koşullar içerisinde; genel, zaman kontrolü, kalite kontrolü, maliyet kontrolü, sözleşmenin tamamlanması başlıklarına dair detaylar yer almakta olup, bunlarla ilgili özel hükümler sözleşme özel koşulları içerisinde düzenlenmektedir.

Taraflarca imzalanan sözleşmelerin genel ve özel koşulları çerçevesinde yükleniciye yapılan ödemeler, ödemelerle ilgili yapılan hesaplamalar ve bu doğrultudaki dokümanlar incelenmiştir. Buna göre, sözleşmeler içerisinde yer alan bazı alanlardaki düzenlemelerin yeterli olmadığı ya da bazı alanlarda hüküm bulunmadığı tespit edilmiş, bunlara ait örnekler aşağıda yer verilmiştir:

Sözleşme koşulları içerisinde geçen konulardan bir tanesi sözleşme bedelinde yapılacak değişikliklerle ilgilidir. Maliyet kontrolü başlığı altında düzenlenen bu hükme göre, gerçekleştirilen işin nihai miktarı eğer metraj cetvelinde belli bir kalem için gösterilen miktardan %25'ten fazla değişiklik gösteriyorsa ve bu değişikliğin ilk sözleşme bedelinin %1'ini aşması halinde proje müdürü söz konusu değişikliğe imkan verecek şekilde fiyatı ayarlayacaktır. Konuyla ilgili olarak işverenden önceden onay alınmış olması hariç, proje müdürü, ilk sözleşme bedelinin %15'ten fazla aşılması sonucunu doğuran miktar değişikliklerinin oranını ayarlamayacaktır. Konu ile ilgili yapılan incelemede, yukarıdaki şartı sağlayan fiyatlarla ilgili revize fiyatlar yapıldığı görülmüştür. Ancak sözleşmede bu fiyatın nasıl hesaplanması gerektiğine dair bir formül bulunmadığından, revize edilen fiyatın ne olacağının tespiti proje müdürünün inisiyatifine bırakılmıştır.

Fiyatların revize edilmesi durumunda, yeni oluşan fiyatlara yüklenici karı ve genel giderler için bir oran eklenmektedir. Ancak, bu oranının ne olacağı konusunda sözleşmelerde bir düzenleme bulunmamaktadır. Hal böyle olunca revize edilen fiyatlara uygulanan yüklenici karı ve genel giderler karşılığı oranları %5 ile %25 arasında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Yabancı para cinsinden olan ihalelerde revize fiyat yapılırken hangi zamandaki döviz kurunun esas alınacağı konusunda net bir hüküm bulunmamaktadır. Böyle olunca bazı işlerde ihale tarihindeki döviz kuru, bazılarında sözleşme tarihindeki kur, bazılarında ise fiyat ayarlaması hangi dönemde yapıldı ise o dönemin döviz kurunun esas alındığı tespit edilmiştir.

Sözleşmelerde süre uzatımı veya iş artışı gibi konuların hangi durumlarda, ne kadar süre ve miktarda yapılabileceğine dair de detaylı açıklamalar bulunmamaktadır. İşin süresinde bitirilmemesi halinde ya da başkaca yaptırım uygulanması gereken durumlarla ilgili de sözleşmelerde yeterli düzenlemeler bulunmamaktadır.

Sözleşme özel koşullarına göre alt yüklenici çalıştırma oranı %20'yi geçemeyecektir. Bu oranın aşılması halinde ne olması gerektiği ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca, proje müdürü ve İdarenin bilgisi olmaksızın alt yüklenici çalıştırılması durumunda ne tür bir yaptırım uygulanacağı ile ilgili de bir hüküm bulunmamaktadır.

Sözleşme kapsamında birçok görev ve yetki proje müdürüne verilmiş olup, proje müdürünün sorumluluklarını yerine getirmemesi durumunda uygulanması gereken yaptırımlara dair hüküm bulunmamaktadır.

İhalelerde bu tür eksikliklerin önceden tespit edilerek giderilmesi yönünde ilgili kurumlar nezdinde ortak çalışmalar yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 19: Sözleşmesi ve Teminatı Olmayan Abonelerin Bulunması

Su ve atık su abonesi olup, sözleşme ve teminatı olmayan abonelerin olduğu görülmüştür.

MUSKİ Abone Hizmetleri ve Tarifeler Yönetmeliği hükümlerine göre İdarece sunulan su, atıksu veya atıksu hizmetlerinden faydalanan gerçek veya tüzel kişilerin abonelik öncesinde İdare ile sözleşme imzalaması ve Yönetmelik'te belirtilen hesaplamalara göre güvence bedeli yatırması gerekmektedir.

Anılan Yönetmelik'in "Güvence Bedeli" başlıklı 36'ncı maddesine göre, İdare ile sözleşme imzalayan her aboneden kullanım yerinin değişmesi ve/veya abonelik sözleşmesinin

sona ermesi veya sözleşmenin feshi halinde sözleşmeden doğan borçlarını ödememesi ihtimaline karşılık olarak, borcuna mahsup edilmek üzere bu maddenin ikinci fıkrasına göre güvence bedeli alınmaktadır. Söz konusu bedel, abone gruplarına ve hizmet türlerine göre MUSKİ Genel Kurulu tarafından belirlenmekte olup, bunların hesaplanmasına dair detaylar Yönetmelik'te açıklanmıştır.

Tablo 6: Teminat ve Sözleşmesi Bulunmayan Abone Sayıları

Toplam Abone Sayısı	Sözleşme İmzalayan Teminat Alınan Abone Sayısı	Sözleşmesi Eksik Olan / Teminatı Olmayan Abone Sayısı
560.372	498.786	61.586

Yapılan inceleme sonucunda 61.586 adet sözleşmesi ve teminatı olmayan abone tespit edilmiştir.

MUSKİ Genel Müdürlüğü kuruluş aşamasında devir işlemleri esnasında teminat bedeli alınan yerler teminatlı abone, teminat bedeli alınmadan devir alınan yerler ise teminatsız abone olarak MUSKİ menü sistemine kaydedilmiştir. Devir sözleşmelerinin iptal edilmesi durumunda, teminat bedeli alınmayan yerlere herhangi bir teminat iade işlemi yapılmamaktadır.

İdare tarafından tüm abonelik süreçlerinde sözleşmelerin imzalanması ve teminatların mevzuatta belirlenen usullerde alınması gerekmektedir.

BULGU 20: İdare Tarafından Kullanılan Sondaj Kuyularının Kuyularının Kullanım Belgesinin Bulunmaması

Muğla ilinin ihtiyacı çerçevesinde MUSKİ tarafından kullanılan sondaj kuyularının %42,48 Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nden (DSİ) alınması gereken kullanım belgesi olmadan faaliyet gösterdiği görülmüştür.

23.12.1960 tarih ve 10688sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 167 sayılı sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesine göre; sınırları ve yapısal özellikleri belirlendikçe yeraltı suyu sahaları, DSİ'nin teklifi üzerine Tarım ve Orman Bakanlığınca "Yeraltı suyu İşletme Alanları" kabul ve ilan edilmektedir.

Anılan Kanun'un 4'üncü maddesine göre, yeraltı suyu işletme sahaları içinde 8'inci madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikleri ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı DSİ tarafından tayin ve tespit edilmektedir.

Aynı Kanun'un “Belge alınması ve bilgi verilmesi mecburiyeti” başlıklı 8'inci maddesinde; maddede açıklanan nitelikte su tedariki amaçlı kazıların yapılması veya kuyuların açılması için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden belge alınması mecbur tutulmuştur.

Buna göre, su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun, tabii zemin üstünden itibaren derinliği DSİ tarafından tespit ve ilgili Bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç) ile su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufki veya meyilli her türlü galeriler ve tüneller için belge alınması gerekmektedir. 167 sayılı Kanun'un 9 ve 10'uncu maddelerine göre bu belgeler, arama belgesi ve kullanma belgesi olarak belirlenmiştir.

Arama belgesi, yeraltı suyu aranmasında belge almayı icabettiren işler için bir sene süreli verilmektedir. Bu süre içinde, arama bitirilmezse; belge sahibinin, sürenin son ayı içinde müracaat etmesi şartıyla belge bir sene için temdit edilebilmektedir. Bu süre zarfında da arama bitirilemezse; belge hükümsüz sayılmakta ve iş sahibinin yeniden belge alması gerekmektedir.

Arama belgesine dayanarak arazisinde yeraltı suyu bulunan kimse, bu suyu kullanabilmektedir. Ancak, söz konusu kullanımın gerçekleşmesi için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne müracaat edilerek kullanma belgesi alınması gerekmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, arama ve kullanma belgelerinin sondaj kuyuları açısından ruhsat niteliği taşıdığı görülmektedir. Bu belgeleri almadan işlem yapanlar hakkında 167 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine göre mahallî mülkî amir tarafından idari para cezası verilebilmektedir.

Diğer taraftan, 23.06.1972 tarih ve 14224 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan DSİ Yeraltı Suları Teknik Yönetmeliği içerisinde kuyuların yapılması, işletilmesi, kuyu sularından numuneler alınarak kullanıma uygun olup olmadığının analiz edilmesine dair çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre, arama belgesine dayanarak usulüne uygun olarak açılan kuyularda bulunan suların içme suyu olarak kullanılabilmesi için laboratuvar ortamında yapılan analizlerin DSİ'ye sunulması ve bu kurumdan onay alınması gerekmektedir.

Konu ile ilgili mevcut durumda MUSKİ tarafından kullanılan su kuyularının kullanma belgelerinin olup olmadığı incelenmiş, detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 7: İdareye Ait Su Kuyuları

	Derin Kuyu	Keson Kuyu	Toplam

2014 Öncesinde Çeşiti Kurumlarca Açılıp MUSKİ'ye Devredilen Kuyular	566	483	1049
2014 Sonrası MUSKİ Tarafından Açılan Kuyular	251	-	251
Toplam	817	483	1300

Tablo 8: İdareye Ait Derin Kuyular

	Var	Yok	Toplam Derin Kuyu
2014 Öncesinde Çeşiti Kurumlarca Açılıp MUSKİ'ye Devredilen Derin Kuyular	391	175	566
2014 Sonrası MUSKİ Tarafından Açılan Derin Kuyular	79	172	251
Toplam	470	347	817

Buna göre, MUSKİ'ye ait toplam 1300 adet su kuyusu bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu Muğla ilinin büyükşehir statüsüne dönüşmesini sağlayan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girdiği 2014 yılı öncesine aittir. Ancak 2014 yılı sonrasında MUSKİ tarafından açılan 83 adet su kuyusunun da kullanma belgesi bulunmamaktadır. Bu kuyulardan Muğla'nın Yatağan ilçesi Turgut mahallesinde bulunan kuyu ile ilgili 28.08.2023 tarihinde DSİ 213. Şube Müdürlüğü tarafından arama belgesi olmadığı gerekçesi ile MUSKİ'ye idari para cezası uygulanmıştır.

2018 yılının ikinci yarısında MUSKİ tarafından DSİ 21.Bölge Müdürlüğüne gönderilen yazılarda Muğla iline ait toplam on üç ilçenin on ikisi için geçmişten bugüne farklı kurumlarca yerleşim yerlerine içme ve kullanma suyu temini sağlamak amacıyla açılmış olan ve halihazırda bu amaçla kullanılan sondaj kuyularına laboratuvar numune analiz sonuçları ile birlikte kullanma belgesi verilmesi talebinde bulunulmuştur. Ancak bu zamana kadar DSİ Bölge Müdürlüğü tarafından geri dönüş yapılmamıştır. Bodrum ilçesinde bulunan toplam 137 adet su kuyusunun 129'unun kullanma belgesi olmamasına rağmen söz konusu ilçe için ise MUSKİ tarafından DSİ Bölge Müdürlüğüne bir yazı yazılmamıştır.

Bu hali ile incelendiğinde gerek MUSKİ tarafından ve gerekse MUSKİ kurulmadan önce başka kurumlarca açılan izin/ruhsatlandırma işlemleri tamamlanmayan ve hali hazırda kullanılmaya devam edilen çok sayıda sondaj kuyusunun bulunduğu görülmektedir. Bunların yasal prosedürlerinin yerine getirilmesi için MUSKİ tarafından çeşitli çalışmalar yapılıyor olsa da, mevzuata göre izin ve ruhsatlandırma işlemlerinin kuyuların kullanılmaya başlanmadan önce tamamlanması gerekmekte olup izin ve ruhsatlandırma işlemleri yerine getirilmeyen kuyularla ilgili çalışmaların ivedilikle sonuçlandırılması ve yeni açılacak kuyularda yasal süreçlere uygun hareket edilmesi gerekmektedir.

BULGU 21: Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi

Su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan, bu sebeple sadece atık su sistemine dâhil olan konut abonelerine çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

29.05.1981 tarih ve 17354 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun “Çevre Temizlik Vergisi” başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisinin ise 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin devamında; belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin, belirtilen tarifenin yedinci grubunun belediye meclisince belirlenecek derecesi üzerinden hesaplanacağı ifade edilmiştir.

2464 sayılı Kanunu'na göre Çevre Temizlik Vergisi'nin matrahı kullanılan su miktarıdır. Kullanılan su miktarını oluşturan unsurlar ise içme suyu ve atık sudan oluşmaktadır. Bu doğrultuda şehir şebeke suyu hizmetlerinden yararlanmayıp yalnızca kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan atık su abonelerine ilişkin olarak ilgili ilçe belediye meclislerinde karar alınıp idare tarafından çevre temizlik vergisinin tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

MUSKİ tarafından ilçe belediyelerine yazı gönderilerek, su ihtiyacını su şebekesi haricinde karşılayıp kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konutlardan çevre temizlik vergisi alınması gerektiği belirtilmiştir.

Su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan, bu nedenden dolayı sadece atık su sistemine dâhil olan konut abonelerine çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

BULGU 22: Alım Sürecine İlişkin Yasal Prosedürler Tamamlanmadan Araç Bakım Onarım Hizmeti Alınması

Kamu İhale Kanunu'nda yer alan alım sürecine ilişkin prosedürler tamamlanmadan araç bakım onarım hizmeti alındığı tespit edilmiştir.

22.01.2002 tarih ve 24648 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde Kanunun amacının, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu, "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği, "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde İdarelerin, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un Kanun'un 18'inci maddesinde ihale usulleri sayılmış, 22'nci maddesinde ise doğrudan temin usulünün uygulanabileceği durumlar sıralanmıştır.

Yapılan incelemede İdareye ait olan araç için mevzuatta yer alan prosedürler uygulanmadan bakım onarımı hizmetinin alındığı, doğrudan temin usulüne ilişkin prosedürlerin ise (ihtiyacın tespiti, yaklaşık maliyetin bulunması, fiyat araştırması yapılması, harcama onayı gibi) sonradan tamamlandığı görülmüştür.

İdarenin 4734 sayılı Kanun hükümlerine tabi olduğu çok açıp olup mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin Kanun hükümlerine göre yapılması gerekmektedir. Bu konuda gerekli tedbirlerin alınarak mevzuat hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

BULGU 23: Elektrik Dağıtımına İlişkin Tesislerin Dağıtım Şirketlerine Devredilmemesi

Bakımı yüksek maliyet, teknik donanım ve uzmanlık gerektirdiği halde; elektrik trafolarının, enerji nakil hatlarının ve elektrik dağıtımına ilişkin tesislerin müstemilatı ile birlikte dağıtım şirketlerine devredilmediği tespit edilmiştir.

30.03.2013 tarih ve 28603 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 3'üncü maddesine göre "Dağıtım şirketi" belirlenen bir bölgede elektrik dağıtımını ile iştigal eden tüzel kişiyi ifade etmektedir. Dağıtım tesisi ise (Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin 3'üncü maddesine göre) iletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğinden, alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktalarına kadar, bina giriş ve sayaç arası hariç, elektrik dağıtımını için teçhiz edilmiş tesis

ve teçhizat ile dağıtım şirketince teçhiz edilen ya da devralınan sayaçları, ifade etmektedir. Dolayısıyla enerjinin bina giriş noktalarına kadar getirilmesi dağıtım şirketlerinin sorumluluğundadır

09.11.2023 Tarih ve 32364 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin 10/B maddesinin 6'ncı fıkrasında; bağlantı hattının kullanıcı tarafından tesis edilmesi halinde dağıtım şirketi ile kullanıcı arasında, bağlantı hattının tesisine, kullanım haklarına ve devrine ilişkin bir tesis yapım sözleşmesi imzalanacağı, sekizinci fıkra kapsamındaki bağlantı hattının enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl sonra, diğer bağlantı hatlarının enerjilendirme tarihinde herhangi bir işleme gerek kalmaksızın dağıtım şirketine devredilmiş kabul edileceği belirtilmiştir. 8'inci fıkarda ise; meskun mahal dışında bulunan ve bağlantı görüşünün OG seviyesinde verildiği tüketim tesislerine ilişkin beş yüz metreden uzun OG bağlantı hatlarının, enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl boyunca bağlantı hattı niteliğini koruyacağı ve bu süre sonunda dağıtım şebekesi kapsamına alınacağı, bağlantı hatlarının işletme ve bakımı, tesislerin enerjilendirilmesinden itibaren dağıtım şirketinin sorumluluğunda olacağı belirtilmiştir. Yönetmeliğin 37'nci maddesinde ise; kullanıcı mülkiyetindeki elektrik tesislerinin, Kurul tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde dağıtım şirketince devralınacağı hükme bağlanmıştır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından çıkarılan “Kullanıcı Mülkiyetindeki Elektrik Tesislerinin Elektrik Dağıtım Şirketlerince Devralınmasına İlişkin Usul ve Esaslar” ise 30.12.2017 tarihli ve 30286 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yapılan incelemelerde birçok trafo, enerji nakil hatları ve elektrik dağıtımına ilişkin tesislerin halen İdarenin uhdesinde bulunduğu ve işletme, bakım ve onarım giderleri için yüksek maliyetlere katlanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca söz konusu tesislerin işletme, bakım ve onarımı teknik donanım ve uzmanlık gerektirdiğinden İdare açısından büyük risk oluşturmaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre söz konusu tesislerin dağıtım şirketine devredilmesi yasal bir zorunluluk olup, bugüne kadar devir işleminin gerçekleştirilmemesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun kamu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılması ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle söz konusu tesislerin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından çıkarılan “Kullanıcı Mülkiyetindeki Elektrik Tesislerinin Elektrik Dağıtım Şirketlerince Devralınmasına İlişkin Usul ve Esaslar” da yer alan formüle göre hesaplanmak suretiyle bedeli mukabilinde dağıtım

şirketine devrinin bir an evvel yapılarak Kurum üzerindeki bütçe yükünün ve riskin kaldırılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Sözleşmesi ve Teminatı Olmayan Abonelerin Bulunması	2023	Yerine Getirilmedi	Söz konusu bulgu için gerekli işlemlerin yapılamadığı görülmüştür. Bu nedenle bulgu 16 olarak raporda yer almaktadır.
Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	Söz konusu bulgu için gerekli işlemlerin yapılamadığı görülmüştür. Bu nedenle bulgu 18 olarak raporda yer almaktadır.
Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Yapılmamış Olması Nedeniyle Mevcut Kullanım Şekli ve Tapu Kayıtlarının Uyumlu Olmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Söz konusu bulgu için gerekli işlemlerin yapılamadığı görülmüştür. Bu nedenle bulgu 22 olarak raporda yer almaktadır.
Dış Kredi Kullanılarak İhale Edilen İşlere Ait Sözleşme ve Diğer İhale Dokümanlarında Düzenleme Bulunmayan Alanların Varlığı	2023	Yerine Getirilmedi	Söz konusu bulgu için gerekli işlemlerin yapılamadığı görülmüştür. Bu nedenle bulgu 12 olarak raporda yer almaktadır.
Uluslararası Kuruluşlar Tarafından Finanse Edilen İşlerde İdarenin Bilgisi Olmaksızın Alt Yüklenici Çalıştırılması	2023	Yerine Getirilmedi	Söz konusu bulgu için gerekli işlemlerin yapılamadığı görülmüştür. Bu nedenle bulgu 21 olarak raporda yer almaktadır.